

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาของเรื่องที่วิจัย

ประวัติศาสตร์จีนในสมัยโบราณที่ผ่านมา มีหลายสมัยที่กษัตริย์จีนปกครองบ้านเมืองด้วยปรีชาสามารถ ทรงไว้ด้วยคุณธรรม บ้านเมืองก็จะอยู่เย็นเป็นสุข แต่เมื่อสมัยใดที่กษัตริย์ปกครองบ้านเมืองไร้ความสามารถและคุณธรรม บ้านเมืองก็จะเกิดจลาจลวุ่นวาย มีการแก่งแย่งชิงอำนาจกันระหว่างชนชั้นขุนนาง หรือกลุ่มกบฏต่างๆ เพื่อตั้งตนเป็นใหญ่ และเมื่อใดได้ผู้นำที่เข้มแข็ง มีความสามารถและมีคุณธรรมในการปกครองบริหารบ้านเมือง บ้านเมืองก็จะเกิดความสงบสุขกลับคืนมา

ยุคสมัยหนึ่งของจีนที่กษัตริย์ไร้ความสามารถและคุณธรรม จนเป็นเหตุให้บ้านเมืองเกิดการจลาจล เสถียรภาพเมืองหลวงตกต่ำอย่างที่สุด ชนชั้นขุนนางและขุนศึกมีการแก่งแย่งชิงอำนาจทางการเมือง มีการทำสงครามกันอย่างทารุณโหดร้าย ทำให้บ้านเมืองต้องแตกแยกและมีผู้คนล้มตายเป็นจำนวนมาก จนเป็นที่รู้จักแก่คนทั่วไป นั่นคือ “ยุคสมัยของสามก๊ก”

ยุคสมัยของสามก๊กเริ่มต้นเกิดเหตุการณ์ ตั้งแต่ พ.ศ.711 - พ.ศ.823 (ตำราพิชัยยุทธ 2543:56 - 57) สาเหตุของเหตุการณ์ที่ประเทศจีนเกิดการแตกแยกออกเป็นสามอาณาจักร หรือ สามก๊กนั้น เกิดมาจากกษัตริย์ของจีนในสมัยนั้นไร้ความสามารถและคุณธรรมในการปกครองบ้านเมือง หมกมุ่นอยู่แต่ความสุขส่วนตัว ละเลยการบริหารบ้านเมืองปล่อยให้เหล่าขุนที่อิทธิพลในราชสำนักและการบริหารบ้านเมืองทำให้มีการฉ้อราษฎร์บังหลวง บรรดาขุนนางที่ซื่อสัตย์ก็ถูกกลั่นแกล้ง บรรดาขุนนางที่เป็นพรรคพวกและให้สินบนก็ได้รับตำแหน่งที่ดีราษฎรไม่ได้รับการเอาใจใส่จากทางการ ถูกเอารัดเอาเปรียบ ทำให้ได้รับความเดือดร้อนทุกข์ทรมานหนาแน่น จนราษฎรได้ก่อกบฏต่อต้านอำนาจรัฐเป็นจำนวนมาก รัฐต้องใช้กำลังเข้าปราบปรามอย่างใหญ่หลวง จนทำให้อำนาจรัฐสั่นคลอน ส่วนอำนาจทางการเมืองปกครองหัวเมืองต่าง ๆ ก็ตกอยู่กับขุนนางหรือขุนศึกผู้กุมอำนาจทางทหารเสียส่วนใหญ่ เมื่อบ้านเมืองเกิดจลาจลขึ้น และเมืองหลวงไม่สามารถควบคุมสถานการณ์ได้ ขุนศึกที่กุมอำนาจทางทหารในหัวเมืองต่างๆ ก็เกิดการต่อสู้แย่งชิงอำนาจกันเอง เพื่อหวังตั้งตนเป็นใหญ่ จนกลายเป็นหลายก๊ก หลายอาณาจักร และก๊กที่อ่อนแอก็ถูกก๊ก

ที่เข้มแข็งกว่าพิชิตได้ จนในที่สุดแผ่นดินจีนในสมัยนั้นเหลือก๊กที่เข้มแข็งที่สุดแค่สามก๊ก ได้แก่ ก๊กโจโฉ ก๊กเล่าปี่ และก๊กซุนกวน

การต่อสู้ช่วงชิงอำนาจทางการเมืองการปกครองของผู้ปกครองทั้งสามก๊กนั้น เป็นไปอย่างดุเดือดและต่อเนื่องเป็นระยะเวลายาวนาน ต่างฝ่ายต่างใช้กำลังและเล่ห์เหลี่ยมทางปัญญา เข้าต่อสู้เพื่อให้ฝ่ายของตนเป็นผู้ชนะ ตลอดระยะเวลาในการต่อสู้ช่วงชิงอำนาจกันของทั้งสามก๊ก ทำให้มีผู้คนล้มตายเป็นจำนวนมาก และรูปแบบของการต่อสู้ของผู้ปกครองในแต่ละก๊ก ได้ใช้รูปแบบที่น่าสนใจในทางการเมืองการปกครอง ซึ่งรูปแบบดังกล่าวได้มีอิทธิพล หรือเป็นแบบอย่าง ในแนวคิดทางการเมืองการปกครองให้แก่ผู้ปกครองของจีนในยุคหลังสืบต่อกันมา จนเป็นที่เล่าขาน ในประวัติศาสตร์สามก๊กให้ผู้คนได้รู้จักจนถึงปัจจุบันนี้

ยุคสมัยสามก๊กนี้ เป็นยุคที่มีผู้รู้จักมากยุคหนึ่งของประวัติศาสตร์จีน ไม่เฉพาะคนจีน เท่านั้นที่รู้จัก แม้แต่ชาวต่างประเทศก็รู้จักมีไม่น้อย สาเหตุที่ทำให้ผู้คนทั่วไปได้รู้จักยุคสมัยนี้ ก็คือ มาจาก "วรรณกรรมสามก๊ก"

วรรณกรรมสามก๊ก จีนเรียกว่า "สามก๊กจี" แปลว่าจดหมายเหตุเรื่องสามก๊ก ต้นตำนานของวรรณกรรมสามก๊กนั้น ทราบว่าเดิมเรื่องสามก๊กเป็นแต่นิทานสำหรับเล่ากันอยู่ก่อน¹ เมื่อถึงสมัยราชวงศ์ถัง พ.ศ. 1161 - 1449 เกิดมีการเล่นจ๊วขึ้นในเมืองจีน พวกจ๊วก็ชอบเอาเรื่องสามก๊ก ไปเล่นด้วยเรื่องหนึ่ง ต่อมาถึงสมัยราชวงศ์หยวน พ.ศ. 1820 - 1910 การแต่งหนังสือจีนเฟื่องฟูขึ้น มีผู้ชอบเอาเรื่องพงศาวดารมาแต่งเป็นเรื่องหนังสืออ่าน แต่ก็ยังไม่ได้เอาเรื่องสามก๊กมาแต่งเป็นหนังสือ จนถึงสมัยราชวงศ์หมิง พ.ศ. 1911 - 2186 จึงมีนักปราชญ์จีนชาวเมืองฮังโจวคนหนึ่งชื่อ ล่อ กวนตง ได้ประพันธ์เรื่องสามก๊กขึ้นเป็นวรรณกรรม (ดำรงราชานุภาพ 2543: 27 - 28) โดยใช้ข้อมูลจากพงศาวดารสามก๊กของเฉินโซ่วที่ได้เขียนไว้ในราว พ.ศ. 777 - 830 มาเป็นเค้าโครงในการประพันธ์ แบ่งเป็น 120 ตอน ต่อมาเมื่อนักปราชญ์จีนชื่อ เม่าเจงกั๋ง เป็นผู้คิดจะพิมพ์เรื่องสามก๊ก จึงแต่งคำอธิบายเพิ่มเข้าไป แล้วให้นักปราชญ์จีนอีกคนชื่อ กิมเสี่ยวถ่าง ได้อ่านตรวจ กิมเสี่ยวถ่าง เลื่อมใสในหนังสือสามก๊กจึงช่วยแก้ไขคำอธิบายของเม่าเจงกั๋ง แล้วแต่งคำอธิบายของกิมเสี่ยวถ่างเองเป็นลักษณะคำนำ มอบให้เม่าเจงกั๋งไปแกะตัวพิมพ์ตีพิมพ์หนังสือสามก๊กขึ้น หนังสือสามก๊กจึงได้มีฉบับพิมพ์แพร่หลายในประเทศจีน แล้วได้ฉบับอื่นแพร่หลายต่อไปในประเทศต่าง ๆ (ดำรงราชานุภาพ 2543: 27 - 28) สำหรับการแปลวรรณกรรมสามก๊กเป็นภาษาไทย มีตำนานกล่าวเล่าสืบกันมาว่าในรัชกาลที่ 1 พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช มีพระราชดำรัส

¹ คงจะเล่าตามประวัติศาสตร์จีนในสมัยนั้นสืบต่อกันมาจนตกแต่งเป็นเรื่องราวนิทาน - ผู้วิจัย

สั่งให้แปลหนังสือพงศาวดารจีน 2 เรื่อง คือ เรื่องไซฮั่นเรื่องหนึ่ง กับเรื่องสามก๊กเรื่องหนึ่ง โดยให้สมเด็จพระเจ้าหลานเธอกรมพระราชวังหลังทรงอำนวยการแปลเรื่องไซฮั่น และให้เจ้าพระยาพระคลัง (หน) อำนวยการแปลเรื่องสามก๊ก (ดำรงราชานุภาพ 2543: 29) ทำให้คนไทยได้อ่านวรรณกรรมสามก๊กฉบับภาษาไทยนับแต่นั้นมา

เนื่องจากวรรณกรรมสามก๊กไม่ใช่ประวัติศาสตร์จีน แต่เป็นนวนิยายเชิงประวัติศาสตร์ (Historical novel) ซึ่งล่อลวงตบประพันธ์ขึ้นในราว พ.ศ. 1911 - 2186 สมัยปลายราชวงศ์หมิง เมื่อนำต้นฉบับแรกพงศาวดารจีนสามก๊กของเจินฮั้ว¹ นำมาเปรียบเทียบดูต่างก็ยืนยันเหมือนกันว่า นวนิยายเชิงประวัติศาสตร์สามก๊กนี้ มีความจริงตามประวัติศาสตร์เพียงร้อยละ 60 เท่านั้น นอกนั้นเป็นเรื่องแต่งขึ้น (ทวีป วรดิลก 2542: 221) สาเหตุที่สามก๊กออกมาเป็นวรรณกรรมที่ดีนั้น เป็นเพราะความสามารถพิเศษของผู้ประพันธ์ที่สามารถพรรณนาเหตุการณ์และตัวละครในเรื่องได้อย่างสมจริง เต็มไปด้วยชีวิตชีวา ทำให้ผู้อ่านได้รรถรสในวรรณกรรมเหมือนอยู่ในช่วงสมัยของสามก๊ก และได้รับความรู้ที่ผู้ประพันธ์ได้สืบทอดมาจากการพรรณนาของเหตุการณ์สภาพบ้านเมือง การเมืองการปกครอง การสงคราม สังคม และวัฒนธรรม ตลอดจนบุคลิกลักษณะการประพฤติปฏิบัติ ความรู้ความสามารถในการดำเนินชีวิตของตัวละคร ที่ทำให้ได้มาซึ่งอำนาจ และรักษาอำนาจของผู้ปกครองได้เป็นอย่างดี

การต่อสู้ช่วงชิงอำนาจทางการเมืองการปกครองในสามก๊กนั้น เป็นไปด้วยความเข้มข้นในทางการเมืองการปกครองและการสงคราม โดยมีการใช้กำลังและเล่ห์เหลี่ยมทางปัญญาต่อสู้ระหว่างกันเพื่อให้ฝ่ายของตนเป็นผู้ชนะโดยไม่คิดถึงรูปแบบใดๆ เพียงแต่มีเป้าหมายอยู่ที่ผลประโยชน์แห่งรัฐ การบูรณาการแห่งรัฐ เพื่อให้เกิดความยิ่งใหญ่ของผู้ปกครองเป็นสำคัญ ดังนั้นในวรรณกรรมสามก๊กจึงได้สื่อให้เห็นถึงรูปแบบในศาสตร์ทางการเมืองการปกครองของผู้ปกครองรัฐได้เป็นอย่างดี

การทำให้ผู้ปกครองประสบความสำเร็จในทางการเมืองการปกครองได้นั้น สิ่งสำคัญอย่างหนึ่งของผู้ปกครอง คือ คุณธรรม (virtu) ในตัวผู้ปกครองว่ามีมากน้อยเพียงใด และมีการนำมาประพฤติปฏิบัติตามหลักคุณธรรมที่เป็นอุดมการณ์อย่างไร ซึ่งผู้ที่ให้ความสำคัญในเรื่องคุณธรรมของผู้ปกครองที่จะต้องมีและนำมาใช้ให้ประสบความสำเร็จ คือ นิคโคโล มาคิอาเวลลี (Niccolo Machiavelli) ชาวอิตาลี ซึ่งเขาได้เขียนเรื่องคุณธรรมไว้ในหนังสือ The Prince หรือเจ้าผู้ปกครอง ใน ค.ศ. 1513 เพื่อเสนอให้เจ้าผู้ปกครองรัฐฟลอเรนซ์ได้ใช้เป็นแนวทางในการได้มาซึ่ง

¹ ที่ยอมรับว่าพงศาวดารสามก๊กของเจินฮั้วตรงกับความจริงมากที่สุดเพราะว่าเจินฮั้วอยู่ในช่วงปลายเหตุการณ์สามก๊กจึงบันทึกไว้ได้ค่อนข้างถูกต้อง - ผู้วิจัย

อำนาจ และรักษาอำนาจ เพราะในขณะนั้นอิตาลีได้เกิดปัญหาทางการเมืองการปกครอง รัชชาติ เสถียรภาพ มีการต่อสู้แย่งชิงอำนาจกันภายในคาบสมุทรอิตาลีระหว่างนครรัฐเล็ก ๆ อย่างฟลอเรนซ์ มิลาน เนเปิลส์ และรัฐศาสนจักร ตลอดจนการแทรกแซงของมหาอำนาจภายนอก ได้แก่ ฝรั่งเศส สเปน และจักรวรรดิโรมัน (สมบัติ จันทรวงศ์ 2547: 15) มาคิอาเวลลีพยายามเสนอหนังสือ The Prince เพื่อหวังว่าเจ้าผู้ปกครองรัฐฟลอเรนซ์จะสนใจ และแต่งตั้งให้เขาได้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองที่สำคัญ แต่ความหวังของเขาไม่ประสบกับความสำเร็จ เพราะเจ้าผู้ปกครองรัฐในสมัยนั้น ไม่ได้สนใจในหนังสือ The Prince แต่อย่างใด เมื่อมาคิอาเวลลีได้เสียชีวิตลงใน ค.ศ.1527 หนังสือ The Prince กลับได้รับความนิยมเป็นอย่างมากในวงการเมือง เพราะต่างยอมรับว่าหนังสือ The Prince แต่งขึ้นเพื่อให้เจ้าผู้ปกครองได้มาซึ่งอำนาจ และรักษาอำนาจ โดยให้เจ้าผู้ปกครองได้รู้ถึงการมีและใช้คุณธรรมให้ประสบกับความสำเร็จในทางการเมืองการปกครอง โดยไม่คำนึงถึงรูปแบบวิธีการว่าจะขัดศีลธรรมหรือไม่ เพียงแต่ให้เป้าหมายบรรลุผลกับความสำเร็จเท่านั้น แนวคิดปรัชญาการเมืองของมาคิอาเวลลี ได้นำเอาจิตใจและพฤติกรรมของมนุษย์มาเป็นหลัก วิเคราะห์หาเหตุผลทางการเมืองที่เป็นจริง โดยมาคิอาเวลลีมองว่าสังคมการเมืองไม่ว่าจะเกิดขึ้น ในยุคสมัยใด สถานที่ใด และการปกครองแบบใด จิตใจและพฤติกรรมของมนุษย์ย่อมเหมือนกัน และไม่มีวันเปลี่ยนแปลง กล่าวคือ มนุษย์จะมีความไม่สมบูรณ์อยู่ในตัวเองเหมือนกันทุกคน ความไม่สมบูรณ์ของมนุษย์ ได้แก่ ความชั่วร้าย ความเห็นแก่ตัว ความไม่ซื่อสัตย์ ไร้ใจไม่ได้ ออกตัญญู เอาแต่ได้ หลอกลวง ฯลฯ เพียงแต่ว่ามนุษย์เก็บซ่อนสิ่งเหล่านี้ไว้ไม่ให้ผู้อื่นเห็นได้ง่าย แต่ถ้ามีความจำเป็น (necessity) ในการได้ประโยชน์ การเสียประโยชน์ หรือมีภัยอันตรายกับตัวมนุษย์แล้ว มนุษย์ก็จะนำสิ่งเหล่านี้มาใช้อย่างเปิดเผยทันที ซึ่งเรื่องนี้เป็นความจริงที่ปฏิเสธไม่ได้ในตัวมนุษย์ ดังนั้น เมื่อจิตใจและพฤติกรรมของมนุษย์เป็นเช่นนี้ มาคิอาเวลลีจึงได้เขียนถึงแก่นแท้ของมนุษย์ที่เป็นสังคมการเมืองให้เจ้าผู้ปกครองได้รู้และเข้าใจว่าจะต้องเอาชนะได้อย่างไร ซึ่งในหนังสือ The Prince มาคิอาเวลลีได้เน้นย้ำให้เจ้าผู้ปกครองได้รู้อยู่เสมอว่า การที่จะเอาชนะสังคมการเมืองได้นั้นเจ้าผู้ปกครองจำเป็นจะต้องมีและใช้คุณธรรมสำหรับเจ้าผู้ปกครองตามแนวคิดของมาคิอาเวลลี เท่านั้นจึงจะเอาชนะได้

จากที่กล่าวมาจะเห็นว่าวรรณกรรมสามก๊กกับเจ้าผู้ปกครองของมาคิอาเวลลีจะมีบริบททางการเมืองการปกครองที่คล้ายคลึงกัน กล่าวคือ ทั้งสองสมัยนั้นมีวิกฤตการณ์ของความแตกแยก ความอ่อนแอของรัฐ และความหวังในการสร้างบูรณาการแห่งรัฐของผู้มีอำนาจปกครองให้เป็นหนึ่งเดียว (ไชยันต์ ไชยพร 2539: 116) และผู้มีอำนาจปกครองของทั้งสองเรื่องได้ใช้อำนาจปกครองในระบบเผด็จการเหมือนกัน และต่างก็ต้องการให้ตนได้มาซึ่งอำนาจ และรักษาอำนาจ

ของตนไว้ โดยไม่คำนึงถึงรูปแบบวิธีการที่ใช้ เพียงแต่ให้ตนเองประสบกับความสำเร็จในทาง
การเมืองการปกครอง

เมื่อผู้ปกครองในวรรณกรรมสามก๊กมีแนวคิดทางการเมืองที่เกี่ยวกับการได้มาซึ่ง
อำนาจ และรักษาอำนาจที่คล้ายคลึงกับเจ้าผู้ปกครองของมาคิอาเวลลี (มานิตย์ เสงี่ยมพรพาณิชย์
2522: 211) และปรัชญาการเมืองของมาคิอาเวลลีก็สามารถนำไปใช้อธิบายเหตุผลทางการเมือง
ได้ทุกยุคสมัย ทุกสถานที่ และทุกรูปแบบการปกครอง ดังนั้น ในการวิจัยครั้งนี้จึงเป็นที่น่าสนใจ
อย่างยิ่งที่จะศึกษาคุณธรรมของผู้ปกครองในวรรณกรรมสามก๊กตามกรอบแนวคิดของมาคิอาเวลลี
ในทางการเมือง การปกครอง ศึกษาปัจจัยสำคัญที่มีส่วนต่อการใช้คุณธรรมของผู้ปกครองใน
วรรณกรรมสามก๊กให้ประสบกับความสำเร็จในทางการเมืองการปกครอง และศึกษาการมีและใช้
คุณธรรมของผู้ปกครองในวรรณกรรมสามก๊กให้ประสบกับความสำเร็จในทางการเมืองการ
ปกครอง โดยการวิจัยครั้งนี้จะให้ผู้ปกครองในวรรณกรรมสามก๊กที่โดดเด่นทั้งสามคน ได้แก่ โจโฉ
เล่าปี่ และซุนกวน มาเป็นประชากรวิจัย ซึ่งผลที่ได้รับจากการวิจัยครั้งนี้จะเป็นการเพิ่มพูนองค์
ความรู้ในเรื่องคุณธรรมกับผู้ปกครองตามกรอบแนวคิดของมาคิอาเวลลีให้กับทางวิชาการ และ
วิชาชีพทางด้านรัฐศาสตร์ ตลอดจนผู้ที่สนใจในเรื่องนี้ได้เป็นอย่างดี

2. ความสำคัญของเรื่องที่วิจัย

สาเหตุที่เลือกวิจัยคุณธรรมกับผู้ปกครองในวรรณกรรมสามก๊กตามกรอบแนวคิดของ
มาคิอาเวลลี ก็เนื่องจากวรรณกรรมสามก๊กเป็นวรรณกรรมของประเทศจีนที่มีชื่อเสียงมาก และได้
มีการแปลเป็นภาษาของประเทศต่างๆ มากมายจนเป็นที่รู้จักแพร่หลายทั้งประเทศแถบตะวันออก
และประเทศแถบตะวันตก ซึ่งผู้ที่ศึกษาวรรณกรรมสามก๊กต่างยอมรับว่าเป็นวรรณกรรมที่มีคุณค่า
และสมควรอย่างยิ่งที่จะศึกษาหาความรู้ในทางด้านรัฐศาสตร์ ซึ่งในเนื้อหาของวรรณกรรมสามก๊ก
จะสื่อให้ผู้อ่านได้เห็นถึงการใช้อำนาจและปัญญาของผู้ปกครองในการดำเนินกิจกรรมทาง
การเมืองการปกครอง เพื่อให้ผู้ปกครองได้มาซึ่งอำนาจ และรักษาอำนาจของตนไว้โดยไม่คำนึงถึง
รูปแบบและวิธีการที่ใช้ การได้มาซึ่งอำนาจและรักษาอำนาจของผู้ปกครองในวรรณกรรมสามก๊ก
เมื่อพิจารณาให้ถ่องแท้แล้ว จะเห็นได้ว่าความสำเร็จดังกล่าวมาจากคุณธรรมในตัวผู้ปกครองที่ได้
นำมาใช้ให้เกิดผลตามที่ได้ตั้งใจไว้ เมื่อเทียบกับเจ้าผู้ปกครองของมาคิอาเวลลี จะเห็นได้ว่า
ผู้ปกครองในวรรณกรรมสามก๊กและเจ้าผู้ปกครองของมาคิอาเวลลีจะมีบทบาททางการเมือง
การปกครองที่คล้ายคลึงกัน กล่าวคือ ผู้ปกครองในวรรณกรรมสามก๊กกับเจ้าผู้ปกครองของ

มาคิอาเวลลี ต่างก็ใช้อำนาจปกครองในระบบเผด็จการเหมือนกัน และต่างก็พยายามทำให้ตนได้มาซึ่งอำนาจ และรักษาอำนาจของตนไว้ ซึ่งในเรื่องนี้มาคิอาเวลลีได้ให้แนวคิดกับเจ้าผู้ปกครองไว้รู้ถึงการมีและใช้คุณธรรมให้ประสบความสำเร็จในทางการเมืองการปกครอง ดังนั้น ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจึงได้ใช้กรอบแนวคิดเรื่องคุณธรรมของมาคิอาเวลลีมาศึกษาวิเคราะห์หาคำตอบ การใช้คุณธรรมของผู้ปกครองในวรรณกรรมสามก๊ก เพื่อให้ทราบผลในทางการเมืองการปกครองที่เป็นความรู้ในทางรัฐศาสตร์

ความสำคัญอีกประเด็นหนึ่ง คือ การศึกษาค้นคว้าวิจัยในวรรณกรรมสามก๊กโดยใช้กรอบแนวคิดทางการเมืองของมาคิอาเวลลีเท่าที่ผ่านมา แม้จะมีผู้สนใจค้นคว้าหลายท่าน แต่ยังไม่มิต่านใดได้ศึกษาอย่างลึกซึ้งถึงคุณธรรมของมาคิอาเวลลีในหนังสือ The Prince แล้วนำมาศึกษากับคุณธรรมของผู้ปกครองในวรรณกรรมสามก๊กอย่างจริงจัง เพียงแต่ได้ศึกษาถึงแนวทางการประพฤติปฏิบัติของเจ้าผู้ปกครองที่มาคิอาเวลลีได้เสนอแนะไว้ในหนังสือ The Prince แล้วนำมาเทียบเคียงกับแนวทางการประพฤติปฏิบัติของผู้ปกครองในวรรณกรรมสามก๊กเท่านั้น ทำให้ขาดองค์ความรู้ในเรื่องคุณธรรมของผู้ปกครองไปอย่างน่าเสียดาย ดังนั้น ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจึงต้องการจะหาคำตอบที่เป็นลักษณะองค์ความรู้ที่เกี่ยวกับคุณธรรมของผู้ปกครองในวรรณกรรมสามก๊กตามกรอบแนวคิดของมาคิอาเวลลีว่าจะมีผลในทางการเมืองการปกครองอย่างไร ซึ่งผลที่ได้รับจากการวิจัยครั้งนี้จะเป็นการเพิ่มพูนองค์ความรู้ในเรื่องคุณธรรมกับผู้ปกครองตามกรอบแนวคิดของมาคิอาเวลลี ที่จะประโยชน์อย่างยิ่งในทางรัฐศาสตร์

และสาเหตุที่เลือกตัวละครในวรรณกรรมสามก๊กที่อยู่ในฐานะผู้ปกครองทั้งสามคน ได้แก่ โจโฉ เล่าปี่ และซุนกวน มาเป็นประชากรวิจัยนั้น เพราะว่าทั้งสามคนอยู่ในฐานะผู้ปกครองของแต่ละก๊กที่ยิ่งใหญ่ในขณะนั้น (เป็นที่มาของคำว่าสามก๊ก) และถือได้ว่าเป็นผู้ปกครองที่เป็นตัวเอกของเรื่องที่มีการสู้รบกันระหว่างสามก๊กอย่างยาวนาน และทั้งสามคนได้ใช้รูปแบบวิธีการในการได้มาซึ่งอำนาจ และรักษาอำนาจที่น่าสนใจ จึงควรศึกษาเป็นอย่างยิ่งในทางรัฐศาสตร์

3. ประเด็นปัญหาการวิจัย

ประเด็นปัญหาการวิจัยครั้งนี้ คือ วรรณกรรมสามก๊กได้เขียนมาจากเค้าโครงเรื่องจริงในประวัติศาสตร์จีนปลายราชวงศ์ฮั่น ราชวงศ์วุย และตอนต้นราชวงศ์จิ้น ซึ่งตลอดทั้งเรื่องสามก๊กเต็มไปด้วยการต่อสู้แย่งชิงอำนาจทางการเมือง เพื่อให้ผู้ปกครองได้มาซึ่งอำนาจ และรักษาอำนาจของตนไว้ ซึ่งเมื่อเทียบดูบริบททางการเมืองการปกครองของวรรณกรรมสามก๊กกับเจ้าผู้ปกครอง

ของมาคิอาเวลลีจะมีลักษณะคล้ายคลึงกัน กล่าวคือ ทั้งสองเหตุการณ์มีความอ่อนแอของอำนาจรัฐ และผู้มีอำนาจปกครองของทั้งสองเรื่องได้ใช้ระบบการปกครองเผด็จการเหมือนกัน และผู้มีอำนาจปกครองทั้งสองเรื่องต่างต่อสู้เพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจ และรักษาอำนาจของตนไว้ ซึ่งเรื่องการให้ได้มาซึ่งอำนาจและรักษาอำนาจไว้นั้น มาคิอาเวลลีได้ให้แนวคิดไว้ในหนังสือ The Prince ที่เกี่ยวกับคุณธรรมของเจ้าผู้ปกครอง ที่จะต้องมีและนำมาใช้เพื่อให้เกิดผลดีต่อรัฐ และถือว่าเป็นหัวใจหรือเป็นเครื่องมือที่สำคัญอย่างยิ่งของเจ้าผู้ปกครองที่จะทำให้ประสบกับความสำเร็จในทางการเมืองการปกครอง

ดังนั้น ในการวิจัยครั้งนี้ จึงมีประเด็นว่า คุณธรรมของผู้ปกครองในวรรณกรรมสามก๊ก เมื่อศึกษาตามกรอบแนวคิดของมาคิอาเวลลีจะมีผลในทางการเมืองการปกครองอย่างไร อะไรเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ผู้ปกครองในวรรณกรรมสามก๊กใช้คุณธรรมให้ประสบกับความสำเร็จในทางการเมืองการปกครอง และผู้ปกครองในวรรณกรรมสามก๊กจะต้องมีและใช้คุณธรรมอย่างไรจึงจะทำให้ประสบกับความสำเร็จในทางการเมืองการปกครอง เพื่อให้ทราบถึงลักษณะองค์ความรู้ในเรื่องคุณธรรมกับผู้ปกครองตามกรอบแนวคิดของมาคิอาเวลลีที่เป็นประโยชน์ในทางวิชาการ และวิชาชีพทางด้านรัฐศาสตร์ ตลอดจนผู้ที่สนใจทั่วไป

4. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

วัตถุประสงค์ของการวิจัยครั้งนี้มีดังนี้

- 4.1 เพื่อศึกษาคุณธรรมของผู้ปกครองในวรรณกรรมสามก๊กตามกรอบแนวคิดของมาคิอาเวลลีในทางการเมืองการปกครอง
- 4.2 เพื่อศึกษาปัจจัยสำคัญที่มีส่วนต่อการใช้คุณธรรมของผู้ปกครองในวรรณกรรมสามก๊กให้ประสบกับความสำเร็จในทางการเมืองการปกครอง
- 4.3 เพื่อศึกษาการมีและใช้คุณธรรมของผู้ปกครองในวรรณกรรมสามก๊กให้ประสบกับความสำเร็จในทางการเมืองการปกครอง
- 4.4 เพื่อเพิ่มพูนองค์ความรู้เรื่องคุณธรรมกับผู้ปกครองตามกรอบแนวคิดของมาคิอาเวลลี ให้แก่ทางวิชาการและวิชาชีพทางด้านรัฐศาสตร์ ตลอดจนผู้ที่สนใจทั่วไป

5. กรอบแนวคิดการวิจัย

แนวคิดเรื่องคุณธรรมของมาคิอาเวลลีในหนังสือ The Prince ปรากฏให้เห็นถึงความสำคัญของการได้มาซึ่งอำนาจ และรักษาอำนาจของเจ้าผู้ปกครอง เริ่มตั้งแต่บทที่ 1 ที่กล่าวว่า การได้มาซึ่งรัฐของเจ้าผู้ปกครองหากไม่ได้มาด้วยกำลังของผู้อื่น ก็ได้มาด้วยกำลังของตนเอง หากไม่ได้มาด้วยโชคชะตา (fortune) ก็โดยคุณธรรม (นิคโคโล มาคิอาเวลลี, สมบัติ จันทรวงศ์ แปล 2547: 97) จะเห็นได้ว่ามาคิอาเวลลีได้ให้ความสำคัญกับคำสองคำที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับอำนาจของเจ้าผู้ปกครอง นั่นคือ "โชคชะตา" กับ "คุณธรรม" แต่ส่วนใหญ่ในหนังสือ The Prince ที่มีอยู่ทั้งหมด 26 บท มาคิอาเวลลีจะบอกแก่เจ้าผู้ปกครองอยู่เสมอว่า ถ้าเจ้าผู้ปกครองได้มาซึ่งอำนาจ และรักษาอำนาจโดยการอาศัยโชคชะตา ผลสุดท้ายเจ้าผู้ปกครองก็จะประสบกับความสูญเสียอำนาจไป ในทางตรงกันข้าม ถ้าเจ้าผู้ปกครองอาศัยคุณธรรม เจ้าผู้ปกครองก็จะประสบกับความสำเร็จตามที่ตนต้องการ โดยเฉพาะในบทที่ 25 ที่ว่าด้วยโชคชะตา กับคุณธรรม หรืออาจกล่าวได้ว่าบทนี้เป็นการสรุปแก่นแท้ในการเขียนหนังสือ The Prince ให้เจ้าผู้ปกครองได้รู้และเข้าใจถึงคุณธรรมในตัวเจ้าผู้ปกครองที่จะต้องมีและนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ มิฉะนั้นแล้ว เจ้าผู้ปกครองจะต้องประสบกับความล้มเหลวสูญเสียอำนาจของตนไปโดยการกระทำของโชคชะตา แต่ถ้าหากเจ้าผู้ปกครองไม่ยอมสูญเสียอำนาจไป วิธีที่ดีที่สุด คือ เจ้าผู้ปกครองจะต้องใช้คุณธรรมเข้ามาดำเนินการในทางการเมืองการปกครองจึงจะสามารถควบคุมหรือเอาชนะโชคชะตาได้ (นิคโคโล มาคิอาเวลลี, สมบัติ จันทรวงศ์ แปล 2547: 305 - 308)

จะเห็นได้ว่า คุณธรรมตามแนวคิดของมาคิอาเวลลีมีความสำคัญมากที่จะทำให้เจ้าผู้ปกครองได้มาซึ่งอำนาจ และรักษาอำนาจของตนไว้ ดังนั้น คุณธรรมจึงเป็นสิ่งที่สำคัญที่จะขาดมิได้เลยในเจ้าผู้ปกครอง

5.1 แนวคิดเรื่องโชคชะตาในเจ้าผู้ปกครองของมาคิอาเวลลี

แนวคิดทางการเมืองของมาคิอาเวลลีในหนังสือ The Prince ได้เอาตัวมนุษย์มาเป็นหลักในการวิเคราะห์หาเหตุผลทางการเมือง ที่ทำให้เจ้าผู้ปกครองประสบกับความสำเร็จหรือความล้มเหลวในทางการเมืองการปกครอง ซึ่งตัวมนุษย์นี้มาคิอาเวลลีมองว่า มนุษย์ส่วนใหญ่ยังมีความเชื่อว่า สรรพสิ่งในโลกนี้ถูกควบคุมหรือถูกกำหนดไว้แล้วโดยโชคชะตาและพระผู้เป็นเจ้า ซึ่งสรรพสิ่งบนโลกนี้ไม่ว่าจะเป็นมนุษย์ สัตว์ ต้นไม้ ดิน น้ำ ลม ไฟ ฯลฯ ล้วนแล้วเป็นไปตามโชคชะตา และพระผู้เป็นเจ้าได้กำหนดไว้ การเกิด การเปลี่ยนแปลง การดับสูญของสรรพสิ่งบนโลกนี้ย่อมเป็นไปตามนั้น พระผู้เป็นเจ้าเป็นสิ่งที่อยู่เหนือมนุษย์ มนุษย์จึงไม่สามารถที่จะท้าทายในพลัง

อำนาจของพระผู้เป็นเจ้าได้ พระผู้เป็นเจ้าเท่านั้นที่จะคอยดลบันดาลให้มนุษย์คนใดประสบกับความสุขหรือความเลวร้ายในชีวิตของช่วงเวลาใด จากความหลงเชื่อนี้เอง มนุษย์ส่วนใหญ่จึงเชื่อว่าไม่จำเป็นเลยที่มนุษย์จะต้องดิ้นรนต่อสู้เพื่อที่จะเอาชนะในสิ่งที่พระผู้เป็นเจ้าได้กำหนดไว้ (เพราะเป็นไปไม่ได้ที่จะเอาชนะพระผู้เป็นเจ้า) แต่มาคิอาเวลลีมีความเชื่อในเรื่องของโชคชะตาว่า โชคชะตานั้นมีส่วนที่คอยกำหนดชีวิตมนุษย์ไว้เพียงครึ่งหนึ่งเท่านั้น ที่มนุษย์เราไม่สามารถเอาชนะได้ แต่อีกครึ่งหนึ่งนั้นโชคชะตาปล่อยให้อยู่ในความควบคุมของมนุษย์เรา ซึ่งมนุษย์เราสามารถที่จะสร้างในสิ่งที่ดี ๆ ให้แก่ตัวเองได้ (นิคโคโล มาคิอาเวลลี, สมบัติ จันทรวงศ์ แปล 2547: 305)

จากที่กล่าวมาจะเห็นว่า มาคิอาเวลลีมองเห็นถึงผลของโชคชะตาที่มีส่วนทำให้มนุษย์เราพบกับสิ่งที่ดีหรือสิ่งที่เลวร้ายในชีวิตได้ แต่ถ้ากล่าวถึงโชคชะตาขึ้นมาลอย ๆ ก็เป็นเรื่องยากนักที่จะทำความเข้าใจได้ว่า โชคชะตาคืออะไร หากพิจารณาวิเคราะห์ในหนังสือ The Prince มาคิอาเวลลี ได้กล่าวว่า การได้มาซึ่งรัฐของเจ้าผู้ปกครองหากไม่ได้มาด้วยกำลังของผู้อื่น ก็ได้มาด้วยกำลังของตนเอง หากไม่ได้มาด้วยโชคชะตา ก็โดยคุณธรรม (นิคโคโล มาคิอาเวลลี, สมบัติ จันทรวงศ์ แปล 2547: 97) และเจ้าผู้ปกครองที่พึ่งโชคชะตาน้อยกว่าจะคงรักษารัฐไว้ได้ ดีกว่า เพราะโชคชะตานั้นคอยที่จะทำลายอำนาจรัฐของเจ้าผู้ปกครองให้มีอันเป็นไปอยู่ตลอดเวลา แต่ถึงกระนั้น บางครั้งโชคชะตาก็ยังมีส่วนให้โอกาส (opportunity) ดีแก่เจ้าผู้ปกครองในการใช้อำนาจปกครองรัฐให้เกิดผลดีได้เหมือนกัน เพราะถ้าหากปราศจากโอกาสเสียแล้ว คุณธรรมของเจ้าผู้ปกครองก็คงจะหมดไป แต่ถ้าหากปราศจากคุณธรรม โอกาสนั้นก็จะมีผล (นิคโคโล มาคิอาเวลลี, สมบัติ จันทรวงศ์ แปล 2547: 142) เมื่อกล่าวถึงตรงนี้จะเห็นว่าโชคชะตาเป็นปัจจัยที่มีส่วนทำให้เจ้าผู้ปกครองได้มาซึ่งอำนาจ และรักษาอำนาจของตนไว้ และเป็นปัจจัยที่มีส่วนต่อการใช้อำนาจของเจ้าผู้ปกครองให้ประสบความสำเร็จ แต่ในทางกลับกันโชคชะตาก็ยังเป็นปัจจัยที่คอยจะทำลายอำนาจของเจ้าผู้ปกครอง และคอยบั่นทอนการใช้อำนาจของเจ้าผู้ปกครองให้ประสบกับความล้มเหลวได้อีกเช่นเดียวกัน

พอถึงตรงนี้จึงมีคำถามว่า แล้วโชคชะตา คือสิ่งใดเล่าที่จะมีผลกระทบแห่งความเป็นจริงในชีวิตของเจ้าผู้ปกครอง ที่จะสามารถทำให้เจ้าผู้ปกครองประสบความสำเร็จหรือความล้มเหลวในทางการเมืองการปกครอง เพื่อให้เกิดความเข้าใจในเรื่องนี้ จึงจำเป็นต้องศึกษาวิเคราะห์แนวคิดเรื่องโชคชะตาของมาคิอาเวลลีในหนังสือ The Prince ให้เข้าใจ เมื่อวิเคราะห์จากที่ได้กล่าวมาข้างต้นพอจะทราบได้ว่า สิ่งที่มีผลกระทบมากที่สุดต่ออำนาจของเจ้าผู้ปกครองนั้นคือ “ตัวมนุษย์” มนุษย์เราเมื่ออยู่รวมกันเป็นจำนวนมากก็จะเรียกว่า “สังคม” และเมื่อสังคมมีการอยู่กันอย่างเป็นระเบียบแบบแผนก็จำเป็นที่จะต้องมีลักษณะของการปกครองของสังคมนั้น ๆ เพื่อให้

อยู่กันอย่างเป็นปกติสุขและเกิดอารยธรรมขึ้นมา จนสังคมนั้น ๆ ได้กลายเป็นรัฐอย่างสมบูรณ์ จะเห็นว่าสังคมมนุษย์เรานั้นสามารถแบ่งออกได้เป็น “รัฐของตัวเอง” และ “รัฐของผู้อื่น” และในแต่ละสังคมรัฐนั้นก็ยังสามารถแบ่งออกได้เป็น “ผู้ปกครอง” และ “ผู้ใต้ปกครอง” เสมอ จะไม่มีสังคมใดที่เป็นรัฐจะมีแต่ผู้ปกครอง หรือมีแต่ผู้ใต้ปกครองเพียงอย่างเดียว และสังคมรัฐใดจะอยู่กันอย่างปกติสุขและเกิดอารยธรรมได้นั้น ผู้ปกครองกับผู้ใต้ปกครองจะต้องพึ่งพาอาศัยเกื้อกูลซึ่งกันและกันตามอำนาจหน้าที่ของแต่ละฝ่าย กล่าวคือ ผู้ปกครองจะต้องใช้อำนาจปกครองด้วยความเป็นธรรม มีการสร้างประโยชน์ ความเจริญ และความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินให้แก่ผู้ใต้ปกครองในรัฐของตน เมื่อผู้ใต้ปกครองได้รับผลประโยชน์ดังกล่าว ผู้ใต้ปกครองก็จะยอมเชื่อฟังและปฏิบัติตามกรอบระเบียบแบบแผนของผู้ปกครองที่ได้กำหนดไว้ และถ้าเมื่อใดที่รัฐต้องเจอกับการรุกรานจากรัฐอื่น ผู้ใต้ปกครองก็พร้อมที่จะช่วยเหลือผู้ปกครองป้องกันรัฐของตนไว้ให้ปลอดภัย หรือถ้ามีโอกาสก็พร้อมที่จะช่วยเหลือผู้ปกครองขยายอาณาเขตรัฐของตนให้กว้างขวางยิ่งใหญ่ เพื่อให้ได้ทรัพยากรอันมีค่าของรัฐอื่นมาบำรุงดูแลรัฐของตนให้สมบูรณ์พูนสุขต่อไป แต่เมื่อใดก็ตามที่ผู้ปกครองใช้อำนาจปกครองไม่ดีขาดคุณธรรม มีความเห็นแก่ตัว กดขี่ข่มเหงผู้ใต้ปกครอง ผู้ใต้ปกครองก็พร้อมที่จะต่อต้านอำนาจของผู้ปกครองทันทีเมื่อมีโอกาส เมื่อถึงตอนนั้นผู้ปกครองก็จะพบกับความพินาศสูญเสียทุกสิ่งทุกอย่างไป หรืออีกกรณีหนึ่ง ถ้าผู้ปกครองไม่เอาใจใส่ในการป้องกันรัฐของตนไว้ให้เข้มแข็ง เมื่อใดที่ถูกรัฐอื่นรุกรานผู้ปกครองก็จะประสบกับความพ่ายแพ้สูญเสียรัฐของตนไปอีกเช่นเดียวกัน จากเหตุผลดังกล่าวจะเห็นว่า สังคมมนุษย์นั้นมีส่วนเกี่ยวข้องหรือมีความสัมพันธ์กับการใช้อำนาจของผู้ปกครองอยู่ตลอดเวลา หรืออาจกล่าวได้ว่าสังคมมนุษย์เป็นจุดกำเนิดของการสร้างอำนาจให้แก่ผู้ปกครอง และเป็นจุดกำเนิดของการทำลายล้างอำนาจของผู้ปกครองได้อีกเช่นเดียวกัน เมื่อเป็นเช่นนี้ จึงกล่าวได้ว่า สังคมมนุษย์เต็มไปด้วยเรื่องของการเมืองที่จะทำให้มนุษย์เรานี้ได้มาซึ่งอำนาจ และรักษาอำนาจของมนุษย์เอาไว้ เพราะฉะนั้น สังคมมนุษย์ที่กล่าวมาทั้งหมดนี้ จึงเรียกอีกอย่างหนึ่งได้ว่า “สังคมการเมือง”

ด้วยเหตุผลที่กล่าวมา มาคิอาเวลลีจึงเชื่อว่าสังคมการเมืองนี้เองที่เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้เจ้าผู้ปกครองได้มาซึ่งอำนาจ และรักษาอำนาจของตนไว้ ในทางกลับกัน สังคมการเมืองก็พร้อมที่จะทำลายอำนาจของเจ้าผู้ปกครองให้หมดสิ้นไปได้เหมือนกัน ซึ่งในหนังสือ The Prince มาคิอาเวลลีได้กล่าวถึงสังคมการเมืองเป็นแบบยกตัวอย่างให้เห็นถึงเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่ทำให้เจ้าผู้ปกครองในแต่ละยุคสมัยที่ประสบกับความล้มเหลวหรือความล้มเหลวในการได้มาซึ่งอำนาจ และรักษาอำนาจของเจ้าผู้ปกครอง แต่พอมาถึงการที่จะทำให้เจ้าผู้ปกครองได้มาซึ่งอำนาจ และรักษาอำนาจของตนไว้ มาคิอาเวลลีได้บอกแก่เจ้าผู้ปกครองอยู่เสมอว่า ให้เจ้าผู้ปกครองใช้

คุณธรรมเอาชนะโชคชะตาให้ได้ จึงจะทำให้เจ้าผู้ปกครองประสบกับความสำเร็จ ดังนั้น คำว่า โชคชะตาของมาคิอาเวลลีที่ให้คุณธรรมเอาชนะได้นั้น จึงหมายถึง "สังคมการเมือง" นั่นเอง เพราะสังคมการเมืองเท่านั้นที่เป็นจุดกำเนิดของการสร้างอำนาจและการทำลายอำนาจของเจ้าผู้ปกครอง หากวิเคราะห์เป็นสิ่งอื่นนั้น ยังไม่มีสิ่งใดที่มีผลกระทบแห่งความเป็นจริงในอำนาจของเจ้าผู้ปกครองเทียบเท่ากับสังคมการเมืองได้เลย ดังนั้น มาคิอาเวลลีจึงให้ความสำคัญของโชคชะตาที่เป็นสังคมการเมืองในส่วนตรงนี้มากกว่าเรื่องอื่น ๆ โดยให้เจ้าผู้ปกครองได้รู้และเข้าใจถึงคุณธรรมที่จะนำมา ใช้ในสังคมการเมืองเพื่อให้เกิดผลดี เพราะมาคิอาเวลลีมองสังคมการเมืองเต็มไปด้วยมนุษย์ที่มีความไม่สมบูรณ์ในตัวเอง เป็นคนชั่วร้าย เห็นแก่ตัว มีความไม่ซื่อสัตย์ ไว้วางใจไม่ได้ ออกตัญญู เอาแต่ได้ หลอกลวง ฯลฯ (นิโคโล มาคิอาเวลลี, สมบัติ จันทวงศ์ แปล 2547: 240) สังคมการเมืองนี้ ถ้าเจ้าผู้ปกครองมีคุณธรรมที่ไม่ดีพอ สังคมการเมืองก็พร้อมที่จะทำร้ายเจ้าผู้ปกครองให้สูญเสียอำนาจไป หากเจ้าผู้ปกครองไม่รู้จักรู้จักใช้คุณธรรมที่ถูกต้องและให้เกิดผลดีแก่ตัวเอง เจ้าผู้ปกครองก็จะถูกสังคมการเมืองบีบบังคับให้ทำหรือไม่ให้ทำอย่างใดก็อย่างหนึ่ง ซึ่งจะไม่เกิดผลดีแก่เจ้าผู้ปกครอง หรือถ้าแย่ไปกว่านั้น ถ้าเจ้าผู้ปกครองไม่มีคุณธรรมเอาเสียเลย โดยปล่อยให้ชีวิตเปลี่ยนไปตามกาลเวลา และคอยแต่จะรับผลประโยชน์จากเวลา โดยไม่คิดที่จะรับประโยชน์จากความรู้ความสามารถของตัวเอง (คุณธรรม) สักวันหนึ่งเจ้าผู้ปกครองก็จะพบกับความพินาศ เพราะเวลาได้ผลักดันทุกสิ่งทุกอย่างไปข้างหน้าและสามารถนำมาซึ่งสิ่งที่ดีได้ เช่นเดียวกับสิ่งที่เลว และอาจนำมาซึ่งสิ่งที่เลวได้เช่นเดียวกับสิ่งที่ดี (นิโคโล มาคิอาเวลลี, สมบัติ จันทวงศ์ แปล 2547: 114) แต่สิ่งที่กาลเวลาจะนำมาซึ่งสิ่งที่ดีให้แก่เจ้าผู้ปกครองนั้นมีน้อยมาก เมื่อเทียบกับสิ่งที่เลว เพราะสังคมการเมืองเต็มไปด้วยมนุษย์ที่มีความไม่สมบูรณ์ในตัวเองมีอยู่เป็นจำนวนมากที่พร้อมจะทำร้ายเจ้าผู้ปกครองได้อยู่ตลอดเวลา ดังนั้น เจ้าผู้ปกครองไม่ควรปล่อยชีวิตให้เป็นไปตามกาลเวลาและให้สังคมการเมือง (โชคชะตา) กำหนดเจ้าผู้ปกครองควรจะทำหนดอนาคตของเวลาและสังคมการเมืองด้วยตัวของตัวเอง ซึ่งผลที่จะได้รับจะทำให้เจ้าผู้ปกครองรู้ว่าตนจะได้รับผลเช่นไร และถ้าเจ้าผู้ปกครองได้ใช้ความรู้ความสามารถของตนเองอย่างมีคุณธรรม เจ้าผู้ปกครองก็จะสามารถเอาชนะสังคมการเมืองที่เปลี่ยนไปตามกาลเวลาได้ และเมื่อเจ้าผู้ปกครองสามารถเอาชนะสังคมการเมือง (โชคชะตา) ได้แล้ว ผลที่เจ้าผู้ปกครองจะได้รับก็จะมีแต่ความสำเร็จดังที่ได้ตั้งใจไว้

ดังนั้นพอจะสรุปได้ว่า โชคชะตานี้หมายถึงการที่เจ้าผู้ปกครองยอมปล่อยให้ชีวิตของตนแปรเปลี่ยนไปตามกาลเวลา โดยยอมปล่อยให้สังคมการเมืองเป็นผู้กำหนดผลอนาคต

ให้แก่ตัวเอง โดยผลที่จะได้รับนั้นจะดีหรือเลวก็ขึ้นอยู่กับสังคมการเมืองในช่วงเวลานั้น ๆ เป็นผู้กำหนดให้

แต่โชคชะตาในส่วนนี้จะเห็นว่าเจ้าผู้ปกครองสามารถเอาชนะได้ด้วยคุณธรรมของตัวเอง และเมื่อใดที่เจ้าผู้ปกครองใช้คุณธรรมเอาชนะโชคชะตาในส่วนตรงนี้ได้ ผลนี้ที่ได้รับจะไม่เรียกว่าโชคชะตา แต่จะเรียกว่าผลของการใช้คุณธรรมของเจ้าผู้ปกครอง

โชคชะตาในความหมายของมาคิอาเวลลี ยังมีความหมายลึกซึ้งมากกว่าที่กล่าวมา มาคิอาเวลลียังได้กล่าวถึงสิ่งที่ยื่นนอกเหนือจากสังคมการเมืองที่เป็นตัวมนุษย์อีก นั่นคือ "ธรรมชาติ" ซึ่งในหนังสือ The Prince มาคิอาเวลลีได้เปรียบโชคชะตาเหมือนกับแม่น้ำที่เชี่ยวกราด ไหลพาไปยังที่ราบทำลายต้นไม้และสิ่งก่อสร้างที่ขวางหน้าจนพังทลาย และพัดพาดินจากที่หนึ่งไปถมยังอีกที่หนึ่ง ซึ่งสร้างความสูญเสียให้แก่มนุษย์และธรรมชาติ (นิคโคโล มาคิอาเวลลี, สมบัติ จันทรวงษ์ แปล 2547: 305 - 306) จะเห็นว่ามาคิอาเวลลียังมีความเชื่อเกี่ยวกับโชคชะตาที่เป็นธรรมชาติรวมอยู่ด้วย ซึ่งธรรมชาตินี้มิใช่หมายถึงแม่น้ำเพียงอย่างเดียว แต่หมายถึงสรรพสิ่งทุกอย่างที่นอกเหนือจากตัวมนุษย์ เช่น สัตว์ ต้นไม้ ดิน น้ำ ลม ไฟ ฯลฯ ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นธรรมชาติที่เป็นโชคชะตาในความหมายของมาคิอาเวลลียีกอย่างหนึ่งด้วย เพราะสิ่งเหล่านี้เป็นสิ่งที่ยากสำหรับมนุษย์ที่จะคาดการณ์เหตุที่จะเกิดขึ้นได้ แต่ถึงกระนั้น มาคิอาเวลลียังเชื่อในความสามารถของมนุษย์ (คุณธรรม) ที่จะเตรียมการป้องกัน เพื่อให้ผลที่เกิดขึ้นจากธรรมชาติบรรเทาความสูญเสียลงได้ อย่างที่มาคิอาเวลลียกตัวอย่างเกี่ยวกับแม่น้ำที่ไหลเชี่ยวกราดทำลายทุกสิ่งทุกอย่างที่ขวางหน้า แต่ถ้ายามปกติมนุษย์เราเตรียมการป้องกันด้วยการสร้างเขื่อน หรือบังคับทิศทางของน้ำให้ไหลไปตามที่เราต้องการ เมื่อใดที่เกิดฝนตกหนักน้ำไหลหลาก น้ำนั้นก็จะถูกกักเก็บไว้อยู่ในเขื่อน หรือไหลไปตามทางที่เราได้เตรียมการไว้ล่วงหน้า จากผลที่จะต้องสูญเสียก็จะบรรเทาเบาบางลง หรืออาจกลับกลายเป็นประโยชน์ให้แก่มนุษย์เราได้

จะเห็นว่าทั้งโชคชะตาที่เป็นสังคมการเมืองและธรรมชาตินั้น มาคิอาเวลลีต้องการจะสื่อให้เจ้าผู้ปกครองเห็นว่า ทุกสิ่งทุกอย่างของโชคชะตานี้ ถ้ามนุษย์เรารู้จักใช้ความรู้ความสามารถที่เป็นคุณธรรมแล้ว มนุษย์เราสามารถที่จะเอาชนะโชคชะตาได้ โดยไม่ยอมปล่อยให้ชีวิตต้องถูกกำหนดโดยโชคชะตาเพียงอย่างเดียว

ถึงแม้มาคิอาเวลลีจะเชื่อในเรื่องความสามารถของมนุษย์ที่จะเอาชนะโชคชะตาได้ด้วยคุณธรรมก็จริง แต่มาคิอาเวลลียังมีความเชื่ออีกส่วนหนึ่งว่า ยังมีโชคชะตาบางอย่างที่มนุษย์เราไม่สามารถที่จะเอาชนะมันได้เลย ดังที่มาคิอาเวลลีได้กล่าวไว้ว่า

“มิใช่ข้าพเจ้าไม่ล่วงรู้ว่าหลายต่อหลายคนได้เคยมีและยังคงมีความเห็นว่าสรรพสิ่งในโลกนี้ถูกควบคุมโดยเทพีแห่งโชคชะตาและพระผู้เป็นเจ้า ในแบบวิธีการที่มนุษย์และความสุขุมรอบคอบของมนุษย์ไม่สามารถจะแก้ไขมันได้ จริง ๆ ว่ามนุษย์ไม่มีทางแก้ไขได้เลย และด้วยเหตุนี้พวกเขาจึงวินิจฉัยว่าไม่มีประโยชน์ที่จะไปเหน็ดเหนื่อยกับสิ่งต่าง ๆ แต่ควรปล่อยให้มันถูกควบคุมโดยความบังเอิญ . . . ในสิ่งต่าง ๆ ที่ได้เห็นมาและอาจจะเห็นได้ทุก ๆ วันอันเป็นสิ่งที่อยู่นอกเหนือการคาดคะเนใด ๆ ของมนุษย์ เมื่อข้าพเจ้าเองคิดถึงเรื่องนี้ บางครั้งและในบางส่วนก็โน้มเอียงไปตามความเห็นของพวกเขา

อย่างไรก็ตาม เพื่อที่ว่าการตัดสินใจโดยอิสระของเราจะไม่หมดสิ้นไป ข้าพเจ้าจึงขอวินิจฉัยว่าอาจเป็นจริงที่เทพีแห่งโชคชะตาเป็นผู้กำหนดครึ่งหนึ่งของการกระทำของเรา แต่ก็อาจเป็นจริงด้วยเช่นกันว่านางก็ปล่อยให้ครึ่งหนึ่งหรือปานนั้น อยู่ในความควบคุมของเรา . . .”
(นิโคโล มาคิอาเวลลี, สมบัติ จันทรวงศ์ แปล 2547: 305)

จะเห็นว่ามาคิอาเวลลีก็มีความเชื่อว่ามีชีวิตส่วนหนึ่งของมนุษย์ยังมีผลหรือการกระทำบางสิ่งบางอย่างที่ถูกกำหนดไว้แล้วโดยโชคชะตา(พระผู้เป็นเจ้า) ซึ่งในส่วนนี้มนุษย์เราไม่สามารถที่จะคาดการณ์ใด ๆ ให้ล่วงรู้ที่จะเตรียมการหรือหาวิธีแก้ไข เพื่อที่จะควบคุมหรือเอาชนะมันได้ ซึ่งในส่วนที่โชคชะตา กำหนดครึ่งหนึ่งในการกระทำของชีวิตมนุษย์นี้ มาคิอาเวลลีก็ไม่สามารถจะตอบได้ว่าจะเกิดมีขึ้นกับมนุษย์ในช่วงเวลาใด เพียงแต่เชื่อว่าในส่วนหนึ่งของชีวิตมนุษย์จะต้องมีโชคชะตาในส่วนนี้เกิดขึ้น และมาคิอาเวลลีก็ยังเชื่อว่าอีกครั้งหนึ่งของชีวิตมนุษย์มนุษย์เราเป็นผู้ที่กำหนดเอง ซึ่งในส่วนตรงนี้ก็คือโชคชะตาในส่วนที่ได้กล่าวมาแล้ว ที่ว่ามนุษย์เราสามารถใช้คุณธรรมเพื่อที่จะเอาชนะโชคชะตาในส่วนที่มนุษย์เราสามารถคาดการณ์ในการกระทำของสิ่งเหล่านั้นได้ ซึ่งจะแตกต่างจากโชคชะตาในส่วนหลังนี้ที่ไม่มีมนุษย์คนใดจะคาดการณ์ได้ว่าจะเกิดขึ้นเมื่อใด เพื่อที่จะเตรียมการหรือหาวิธีแก้ไข เพื่อที่จะควบคุมหรือเอาชนะสิ่งเหล่านั้น เมื่อเป็นเช่นนี้ จึงเป็นการดีที่สุดที่มนุษย์โดยเฉพาะเจ้าผู้ปกครองจะต้องรู้จักธรรมชาติของโชคชะตาเหล่านี้ให้ดี แล้วเตรียมตัวในการระวังป้องกันแก้ไข เพื่อให้พร้อมที่จะเผชิญหน้ากับโชคชะตา เมื่อเจ้าผู้ปกครองเข้าใจธรรมชาติของโชคชะตาเหล่านี้ได้อย่างถ่องแท้ ก็จะได้รู้ว่าควรจะใช้ความรู้ความสามารถของตน (คุณธรรม) อย่างไร เพื่อให้เกิดผลดีแก่ตัวเอง

จากที่กล่าวถึงแนวคิดเรื่องโชคชะตา จะเห็นได้ว่า โชคชะตาดังกล่าวสามารถแบ่งออกได้เป็นสองอย่างที่แตกต่างกัน กล่าวคือ โชคชะตาอย่างแรก หมายถึง การที่เจ้าผู้ปกครองปล่อยให้ชีวิตของตนดำเนินไปตามที่สังคมการเมืองและธรรมชาติกำหนด โดยที่เจ้าผู้ปกครองไม่ได้ใช้คุณธรรมของตนกำหนดในสิ่งที่ดีให้แก่ตัวเอง แต่ปล่อยให้ชีวิตผันแปรไปตามสังคมการเมืองและ

ธรรมชาติ ซึ่งผลที่ได้รับนั้นอาจจะดีหรือเลวก็ขึ้นอยู่กับสังคมการเมืองและธรรมชาติในขณะนั้นเป็นผู้กำหนดให้ ซึ่งโชคชะตาอย่างนี้ถ้าเจ้าผู้ปกครองได้ใช้คุณธรรมอย่างดีแล้ว สามารถที่จะควบคุมหรือเอาชนะได้ ส่วนโชคชะตาอย่างที่สอง หมายถึง สังคมการเมืองและธรรมชาติที่ไม่สามารถควบคุม หรือไม่สามารถเอาชนะได้ด้วยคุณธรรมของเจ้าผู้ปกครอง ซึ่งผลที่โชคชะตา จะกำหนดให้ นั้นอาจจะดีหรือเลวต่อเจ้าผู้ปกครองก็ได้ ซึ่งโชคชะตาอย่างที่สองนี้เป็นปัจจัยสำคัญที่มีส่วนต่อการใช้คุณธรรมของเจ้าผู้ปกครองให้ประสบกับความสำเร็จหรือความล้มเหลวในทางการเมืองการปกครอง

กล่าวโดยสรุป โชคชะตาในเจ้าผู้ปกครองของมาคิอาเวลลี หมายถึง สังคมการเมืองและธรรมชาติที่มีผลต่อการได้มาซึ่งอำนาจ และรักษาอำนาจของเจ้าผู้ปกครอง ซึ่งผลที่ได้รับจากโชคชะตาอาจจะดีหรือเลวก็ขึ้นอยู่กับสังคมการเมืองและธรรมชาติในขณะนั้นเป็นผู้กำหนดให้ เจ้าผู้ปกครองได้ประสบพบเจอ และโชคชะตาในทัศนะของมาคิอาเวลลีสามารถแบ่งออกได้เป็นสองอย่าง คือ โชคชะตาที่สามารถควบคุม หรือเอาชนะได้ด้วยคุณธรรม กับโชคชะตาที่ไม่สามารถควบคุม หรือไม่สามารถเอาชนะได้ด้วยคุณธรรม

5.2 แนวคิดเรื่องคุณธรรมในเจ้าผู้ปกครองของมาคิอาเวลลี

มาคิอาเวลลีได้กล่าวถึงคุณธรรมในหนังสือ The Prince ไว้เกือบจะทั้งหมด เพื่อให้เจ้าผู้ปกครองได้รู้และเข้าใจว่าคุณธรรมที่แท้จริงสำหรับเจ้าผู้ปกครองเป็นอย่างไร และถ้าได้ใช้หรือไม่ได้ใช้คุณธรรมจะมีผลในทางการเมืองการปกครองอย่างไร ซึ่งหลักแนวคิดเรื่องคุณธรรมในเจ้าผู้ปกครองของมาคิอาเวลลีมีดังนี้

5.2.1 คุณธรรม จะต้องเป็นสิ่งที่ดึงดูดที่ติดมาจากภายในจิตใจและร่างกายของเจ้าผู้ปกครอง หมายความว่า สิ่งที่จะเรียกคุณธรรมได้นั้นจะต้องเป็นสิ่งที่ดึงดูดที่ติดมาจากภายในจิตใจและร่างกายของเจ้าผู้ปกครอง ถ้ามีผลมาจากผู้อื่น มาคิอาเวลลีไม่ถือว่าเป็นคุณธรรมมาคิอาเวลลีเรียกว่า "โชคชะตา" หรือ "โดยกำลังของผู้อื่น" (นิคโคโล มาคิอาเวลลี, สมบัติจันทร์ วงศ์ แปล 2547: 97)

เมื่อคุณธรรมมีแหล่งที่มาจากเจ้าผู้ปกครองแล้ว คุณธรรมนั้นจะต้องเป็นคุณลักษณะที่ดีที่เกิดมาจากภายในจิตใจที่เป็นความรู้สึกนึกคิดเป็นนามธรรม แล้วเป็นพลังขับเคลื่อนจากภายในจิตใจให้ออกมาเป็นผลภายนอกของร่างกายทำให้เกิดผลดีต่อรัฐ เช่น ความมีปัญญา ซึ่งความมีปัญญาสามารถทำให้เกิดสิ่งที่ดีในรูปแบบต่าง ๆ ทำให้เกิดประโยชน์ในสังคมการเมืองของเจ้าผู้ปกครองได้ ความอดทน เจ้าผู้ปกครองที่มีความอดทน สามารถทนต่อสิ่งที่ยากลำบาก จนสามารถเอาชนะอุปสรรคต่าง ๆ ได้ ความเชื่อมั่นในตนเองสามารถทำให้มีความมั่นใจในการตัดสินใจที่จะทำอะไรได้อย่างไม่ลังเล เป็นต้น

5.2.2 คุณธรรม เมื่อนำมาใช้แล้วต้องเกิดผลดีต่อรัฐ หมายความว่า

คุณธรรมที่เกิดมาจากภายในจิตใจและร่างกายของเจ้าผู้ปกครอง เมื่อนำมาใช้แล้วต้องเกิดผลดีต่อรัฐ แต่ถ้าสิ่งใดเมื่อนำมาใช้แล้วไม่เกิดผลดีต่อรัฐ มาคิอาเวลลีไม่ถือว่าสิ่งนั้นเป็นคุณธรรมตามความหมายของเขา

การเกิดผลดีต่อรัฐ หมายถึง ผลของการใช้คุณธรรมของเจ้าผู้ปกครองที่ทำให้เจ้าผู้ปกครองได้มาซึ่งอำนาจ และรักษาอำนาจของตนไว้ได้ ในทางกลับกัน สิ่งใดก็ตามที่เกิดมาจากภายในจิตใจและร่างกายของเจ้าผู้ปกครองเมื่อนำมาใช้แล้วไม่สามารถทำให้เจ้าผู้ปกครองได้มาซึ่งอำนาจ และไม่สามารถรักษาอำนาจเอาไว้ได้ มาคิอาเวลลีไม่ถือว่าสิ่งนั้นเป็นคุณธรรม เพราะเมื่อนำมาใช้แล้วไม่ทำให้เกิดผลดีต่อรัฐ (นิคโคโล มาคิอาเวลลี, สมบัติ จันทรวงศ์ แปล 2547: 229)

ประเด็นนี้ขอให้พึงสังเกตว่า ถ้าเจ้าผู้ปกครองได้นำเอาตัวคุณธรรมที่เกิดมาจากภายในจิตใจและร่างกายของเจ้าผู้ปกครองมาใช้กับสังคมการเมืองอย่างเหมาะสมแล้ว แต่กลับทำให้ไม่เกิดผลดีต่อรัฐ เพราะมีโชคชะตาที่ไม่สามารถควบคุมได้เข้ามาขัดขวาง สิ่ง que เจ้าผู้ปกครองนำมาใช้นั้นถือว่าเจ้าผู้ปกครองทำในสิ่งที่ดีแล้ว แต่สิ่งนั้นยังไม่ถือว่าเป็นคุณธรรมได้ อีกกรณีหนึ่ง ถ้าเจ้าผู้ปกครองได้นำเอาสิ่งที่มีลักษณะที่คนทั่วไปคิดว่าดีที่เกิดมาจากภายในจิตใจและร่างกายของเจ้าผู้ปกครอง เมื่อนำมาใช้กับสังคมการเมืองอย่างไม่เหมาะสมแล้วทำให้เกิดผลดีต่อรัฐ สิ่งนั้นก็ไม่ใช่เรียกว่าเป็นคุณธรรมตามความหมายของมาคิอาเวลลีอีกเช่นเดียวกัน ทั้งที่สิ่งนั้นมีชื่อเรียกเช่นเดียวกับตัวคุณธรรม เพื่อให้เกิดความเข้าใจในเรื่องนี้ยิ่งขึ้น ขอยกตัวอย่าง คำว่า ความกล้าหาญ สิ่งนี้ถือว่าเป็นคุณธรรมสำหรับเจ้าผู้ปกครอง เมื่อเจ้าผู้ปกครองใช้ความกล้าหาญกับสังคมการเมืองแล้วทำให้เกิดผลดีต่อรัฐ ความกล้าหาญนี้ถือว่าเป็นคุณธรรม และถ้าเจ้าผู้ปกครองใช้ความกล้าหาญกับสังคมการเมืองอย่างเหมาะสมแล้ว แต่มีโชคชะตาที่ไม่สามารถควบคุมได้เข้ามาขัดขวางทำให้ผลที่ได้ไม่เกิดผลดีต่อรัฐ ความกล้าหาญนี้ก็ถือว่าเป็นคุณธรรม และถ้าเจ้าผู้ปกครองใช้ความกล้าหาญกับสังคมการเมืองอย่างไม่เหมาะสมแล้วทำให้เกิดผลดีต่อรัฐ ความกล้าหาญนี้ก็ถือว่าเป็นคุณธรรมอีกเช่นเดียวกัน จะเห็นว่าความกล้าหาญที่กล่าวมานี้ เมื่อนำมาใช้กับสังคมการเมืองที่ต่างกัน และได้ผลต่างกัน สิ่งที่เกิดผลดีต่อรัฐเท่านั้นจึงจะเรียกว่าเป็นคุณธรรม ส่วนอีกสองกรณีหลังไม่เกิดผลดีต่อรัฐจะไม่เรียกว่าเป็นคุณธรรม ดังนั้น ความหมายคุณธรรมของมาคิอาเวลลีจึงเป็นเรื่องที่ลึกซึ้งมาก จนมีบางท่านกล่าวว่า คุณธรรมของมาคิอาเวลลีเป็นเรื่องที่กำกวม แต่ความเป็นจริงแล้วคุณธรรมของมาคิอาเวลลีเป็นเรื่องที่ลึกซึ้งมากกว่าคำว่ากำกวม

มาคิดหาเวลลิมองว่าตัวที่ใช้วัดมาตรฐานว่าเป็นคุณธรรมก็คือ “การเกิดผลดีต่อรัฐ” หรือ ผลประโยชน์ที่รัฐจะได้รับ (เจ้าผู้ปกครอง) และสิ่งที่สำคัญอย่างยิ่งที่สุดที่จะเป็นด้านพิสูจน์การนำคุณธรรมไปใช้แล้วให้เกิดผลดีต่อรัฐ นั่นคือ โชคชะตาที่เป็นสังคมการเมืองและธรรมชาติ¹

สังคมการเมือง ก็คือตัวมนุษย์ที่มีความเกี่ยวข้องหรือมีความสัมพันธ์ในอำนาจทางการเมืองการปกครองของเจ้าผู้ปกครอง อาจจะเป็นคนในรัฐของเจ้าผู้ปกครองเอง หรืออาจเป็นคนของรัฐอื่นก็ได้ ซึ่งในส่วนนี้มาคิดหาเวลลิมองในตัวมนุษย์ว่า แท้จริงแล้วมนุษย์เกิดมามีความไม่สมบูรณ์ในตัวเอง มนุษย์เป็นคนที่ชั่วร้าย เห็นแก่ตัว มีความไม่ซื่อสัตย์ไว้ใจไม่ได้ ออกตัญญูเอาแต่ได้ หลอกลวง ฯลฯ (นิคโคโล มาคิอาเวลลี, สมบัติ จันทรวงศ์ แปล 2547: 240) ซึ่งสิ่งเหล่านี้มีอยู่ในตัวมนุษย์ทุกคน เพียงแต่ว่ามนุษย์เก็บซ่อนสิ่งเหล่านี้ไว้ไม่ให้คนเห็นได้ง่าย แต่ถ้ามีความจำเป็นในการได้ประโยชน์ การเสียประโยชน์ หรือมีภัยอันตรายกับตัวมนุษย์แล้ว มนุษย์ก็จะนำสิ่งเหล่านี้มาใช้อย่างเปิดเผยทันที ดังนั้น เจ้าผู้ปกครองจะต้องรู้ว่าความเป็นจริงแล้วสังคมมนุษย์ หรือสังคมการเมืองเป็นเช่นไร แล้วจะต้องทำอย่างไรจึงจะมีผลไปถึงรัฐให้เกิดผลดีได้ หากเจ้าผู้ปกครองหลงเข้าใจผิดในตรงนี้ (คิดว่ามนุษย์เป็นคนดี) เจ้าผู้ปกครองก็จะไม่สามารถฝ่าฟันหรือเอาชนะสังคมการเมืองเพื่อให้เกิดผลดีต่อรัฐได้เลย

สังคมการเมืองนี้ไม่ว่าจะเป็นสิ่งที่เลวร้ายแก่เจ้าผู้ปกครองเสมอไป บางครั้งก็สามารถสร้างโอกาสให้เจ้าผู้ปกครองประสบกับสิ่งที่ดีในการได้มาซึ่งอำนาจและรักษาอำนาจได้เหมือนกัน เพียงแต่ว่าธรรมชาติสังคมการเมืองนั้นเต็มไปด้วยมนุษย์ที่มีความไม่สมบูรณ์ในตัวเองอยู่มาก ที่พร้อมจะเปลี่ยนแปลงให้เจ้าผู้ปกครองประสบกับสิ่งที่เลวร้ายได้อยู่ตลอดเวลา ถ้าหากเจ้าผู้ปกครองมีคุณธรรมที่ไม่ดีพอ ดังนั้น มาคิอาเวลลีจึงบอกให้เจ้าผู้ปกครองได้ตระหนักถึงจุดตรงนี้เพื่อให้เข้าใจได้อย่างถ่องแท้ในการใช้คุณธรรม เพื่อที่จะเอาชนะสังคมการเมืองให้ได้

ส่วนธรรมชาตินั้น ก็คือสิ่งที่อยู่นอกเหนือจากตัวมนุษย์ เช่น สัตว์ ต้นไม้ ดิน น้ำ ลม ไฟ ฯลฯ เป็นต้น ซึ่งสิ่งเหล่านี้ก็มีส่วนที่เจ้าผู้ปกครองจะต้องใช้คุณธรรมเพื่อที่จะควบคุมหรือเอาชนะให้ได้เหมือนกัน เพื่อให้เกิดผลดีต่อรัฐ แต่ธรรมชาตินี้จะมีส่วนน้อยมากเมื่อเทียบกับสังคมการเมืองที่จะทำให้เจ้าผู้ปกครองได้มาหรือไม่ได้มาซึ่งอำนาจ หรือการรักษาอำนาจของตนไว้ เพราะธรรมชาติไม่มีผู้ใดคาดการณ์ ควบคุม หรือสามารถเอาชนะธรรมชาติได้ทุกอย่าง ถึงแม้จะมีคุณธรรมที่ดี ดังนั้นมาคิอาเวลลีจึงให้ความสำคัญกับส่วนนี้น้อยกว่าตัวมนุษย์ที่เป็นสังคมการเมือง

¹ ณ ที่นี้หมายถึง โชคชะตาที่สามารถควบคุมได้

จะเห็นได้ว่า สังคมการเมืองและธรรมชาตินั้น มีความสำคัญที่ทำให้เจ้าผู้ปกครองจำเป็นต้องมีคุณธรรมที่ดี ที่จะสามารถควบคุมหรือเอาชนะสังคมการเมืองและธรรมชาติให้ได้ เพื่อให้เกิดผลดีต่อรัฐ ทั้งนี้เพื่อให้เจ้าผู้ปกครองได้มาซึ่งอำนาจ และรักษาอำนาจของตนไว้

จากจุดนี้เอง มาคิอาเวลลีจึงมองว่า คุณธรรมที่จะสามารถควบคุมหรือเอาชนะสังคมการเมือง (ที่มีความไม่สมบูรณ์ของมนุษย์) และธรรมชาติได้นั้น จะต้องเป็นคุณธรรมที่นำไปใช้แล้วเกิดผลได้ หรือเกิดผลดีต่อรัฐเท่านั้น ในเมื่อสังคมการเมืองเต็มไปด้วยมนุษย์ที่มีความไม่สมบูรณ์อยู่ในตัวเอง (เป็นคนที่ชั่วร้ายเห็นแก่ตัว มีความไม่ซื่อสัตย์ ไว้วางใจไม่ได้ ออกตัญญูเอาแต่ได้ หลอกลวง ฯลฯ) ดังนั้น เป็นไปไม่ได้เลยที่เจ้าผู้ปกครองจะเอาสิ่งที่ดีอย่างเดียวเข้าไปใช้กับสังคมการเมืองจำพวกนี้เพื่อให้เกิดผลดีขึ้นมาได้ หากแต่เจ้าผู้ปกครองจะต้องรู้จักเลือกกระทำในสิ่งที่ดีและสิ่งที่เลวในสังคมการเมืองให้ได้อย่างเหมาะสมลงตัวต่างหาก โดยมีเป้าหมายอยู่ที่การเกิดผลดีต่อรัฐสำหรับเจ้าผู้ปกครอง

การกระทำในสิ่งที่ดีและสิ่งที่เลวในความหมายของมาคิอาเวลลี แท้จริงแล้วมาคิอาเวลลีต้องการบอกให้กับผู้ที่ยังไม่เข้าใจในแก่นแท้ของคุณธรรมตามความหมายของเขาให้เข้าใจง่ายขึ้น เพราะคนทั่วไปยังมีความเข้าใจหรือยังยึดติดอยู่ว่า การกระทำที่ก่อให้เกิดผลดีต่อรัฐนั้นมาจากการกระทำในสิ่งที่ดีและสิ่งที่เลวแยกแยะตามความหมายของศีลธรรมทางศาสนา แต่แท้จริงแล้วมาคิอาเวลลีใช้มาตรฐานของผลดีต่อรัฐที่จะได้รับมาเป็นมาตรฐานวัดวัดความดีความเลวของเจตนาในการกระทำ ซึ่งจะแตกต่างกับมาตรฐานการวัดความดีความเลวในศีลธรรมทางศาสนาที่ใช้เจตนาของการกระทำมาเป็นมาตรฐานในการวัดความดีความเลว ดังนั้น มาคิอาเวลลีจึงจำเป็นต้องสื่อให้คนทั่วไปที่ยังไม่เข้าใจในคุณธรรมตามความหมายของเขาให้พอเข้าใจให้เห็นเป็นรูปธรรมขึ้นมาว่า การกระทำในสิ่งทีเอนั้นมีความจำเป็นที่จะต้องทำในบางครั้งเพื่อให้เกิดผลดีต่อรัฐ มาคิอาเวลลีก็จะหมายถึงความดีนั่นเอง เช่นเดียวกับการกระทำในสิ่งที่ดีและสิ่งที่เลวแท้จริงแล้ว มันคือตัวเดียวกัน คือ "ความดี" ที่เจ้าผู้ปกครองมีเจตนาที่ดีที่จะทำให้เกิดผลดีต่อรัฐ เพียงแต่มาคิอาเวลลีต้องการสื่อให้เห็นภาพในความหมายของคนทั่วไปที่ยังไม่เข้าใจในความหมายของเขา (นิคโคโล มาคิอาเวลลี, สมบัติ จันทรวงศ์ แปล 2547: 249 - 252)

ดังนั้น คุณธรรมที่จะนำพาเจ้าผู้ปกครองไปสู่ผลดีต่อรัฐได้นั้น จะต้องเป็นตัวคุณธรรมที่สามารถปรับตัว หรือพร้อมที่จะนำไปกระทำในสิ่งที่ดีและสิ่งที่เลวในสังคมการเมืองได้ ทั้งนี้ก็เพื่อให้เกิดผลดีต่อรัฐ มิใช่คุณธรรมที่คิดว่าดี (คุณธรรมทางศีลธรรมบางตัวตามความหมายของคนทั่วไป) แต่ไม่สามารถปรับตัวหรือไม่สามารถที่จะนำไปกระทำในสิ่งที่เลวเพื่อนำพาเจ้าผู้ปกครองไปสู่ผลดีต่อรัฐได้ ถ้าในสังคมการเมืองมนุษย์เป็นคนที่มีความสมบูรณ์ในตัวเอง

คุณธรรมที่ดีด้านเดียว (ดีในทางศีลธรรมแต่ไม่ดีในทางการเมือง) ก็สามารถใช้ได้และได้ผล แต่ในความเป็นจริงในสังคมการเมืองเป็นไปได้เลย เพราะมนุษย์มีความไม่สมบูรณ์ในตัวเอง คุณธรรมที่ดีด้านเดียวโดยไม่สามารถปรับตัวหรือไม่สามารถนำไปกระทำในสิ่งที่เลวเพื่อที่จะเอาชนะสังคมการเมืองเพื่อให้เกิดผลดีต่อรัฐจึงไม่เกิดผลในความเป็นจริง ในที่สุดเจ้าผู้ปกครองก็จะไม่ได้มาซึ่งอำนาจ และต้องสูญเสียอำนาจของตนไป ผลสุดท้ายความพินาศก็จะมาสู่เจ้าผู้ปกครอง

สรุปได้ว่า คุณธรรมตามแนวคิดของมาคิอาเวลลีในข้อนี้ คือ คุณธรรมที่เกิดมาจากภายในจิตใจและร่างกายของเจ้าผู้ปกครอง เมื่อเจ้าผู้ปกครองนำไปใช้กับสังคมการเมืองและธรรมชาติแล้ว ตัวคุณธรรมนั้นต้องสามารถปรับตัว หรือพร้อมที่จะนำไปใช้กระทำในสิ่งที่ดีและสิ่งที่เลวเพื่อให้เกิดผลดีต่อรัฐได้ เช่น ความสุขุมรอบคอบ เจ้าผู้ปกครองสามารถนำความสุขุมรอบคอบไปใช้กระทำในสิ่งที่ดีหรือสิ่งที่เลวเพื่อให้เกิดผลดีต่อรัฐได้ เพราะความสุขุมรอบคอบมิได้เฉพาะเจาะจงอยู่ในตัวของมันเองให้กระทำแต่ในสิ่งที่ดีหรือสิ่งที่เลว หรือความมีปัญญา เจ้าผู้ปกครองที่มีปัญญาอาจนำปัญญาของตนไปใช้กระทำในสิ่งที่ดีหรือสิ่งที่เลวเพื่อให้เกิดผลดีต่อรัฐได้ เป็นต้น ส่วนตัวคุณธรรมตามความหมายของคนทั่วไปที่เจ้าผู้ปกครองไม่สามารถนำไปใช้เพื่อให้ตัวคุณธรรมนั้นปรับตัวเป็นอย่างอื่นได้นอกจากจะต้องนำไปใช้เฉพาะให้ตรงตัวของตัวมันเอง เช่น ความซื่อสัตย์ เจ้าผู้ปกครองจะนำความซื่อสัตย์ไปใช้เป็นอย่างอื่นไม่ได้เลย นอกจากการประพฤติตรงและจริงใจ ไม่คิดคดทรยศ ไม่คดโกง ไม่หลอกลวง เท่านั้น ซึ่งตัวคุณธรรมแบบนี้ มาคิอาเวลลีไม่ถือว่าเป็นคุณธรรมสำหรับเจ้าผู้ปกครองตามความหมายของเขา

5.2.3 คุณธรรม เมื่อนำมาใช้แล้วเจ้าผู้ปกครองจะต้องไม่ถูกตำหนิเกลียดชัง หรือทำให้ได้รับความนิยมนยกย่องสรรเสริญจากผู้ใต้ปกครอง หมายความว่า คุณธรรมที่เกิดมาจากภายในจิตใจและร่างกายของเจ้าผู้ปกครองเมื่อนำมาใช้แล้วต้องเกิดผลดีต่อรัฐ และเจ้าผู้ปกครองจะต้องไม่ถูกตำหนิเกลียดชัง หรือทำให้ได้รับความนิยมนยกย่องสรรเสริญจากผู้ใต้ปกครอง การที่เจ้าผู้ปกครองดำเนินกิจกรรมทางการเมืองการปกครองแล้วทำให้ไม่ถูกตำหนิเกลียดชัง หรือทำให้ได้รับความนิยมนยกย่องสรรเสริญจากผู้ใต้ปกครองนั้นมีความจำเป็นสำหรับเจ้าผู้ปกครอง เพราะการที่เจ้าผู้ปกครองไม่ถูกตำหนิเกลียดชัง หรือทำให้ได้รับความนิยมนยกย่องสรรเสริญจากผู้ใต้ปกครองนั้น จะส่งผลให้เจ้าผู้ปกครองเกิดการยอมรับหรือเกิดความชอบธรรมในการเป็นเจ้าผู้ปกครอง มิใช่ว่า คุณธรรมหรือสิ่งอื่นใดที่นำมาใช้แล้วสามารถทำให้เจ้าผู้ปกครองได้มาซึ่งอำนาจ และรักษาอำนาจ ไว้ได้ แต่ผลของการดำเนินการทำให้ผู้ใต้ปกครองเกลียดชังหรือไม่นิยมนยกย่องสรรเสริญในตัวเจ้าผู้ปกครอง มาคิอาเวลลีถือว่าสิ่งนั้นไม่ใช่คุณธรรมสำหรับเจ้า

ผู้ปกครองตามความหมายของเขา¹ เพราะความเกลียดชังที่ผู้ได้ปกครองมีต่อเจ้าผู้ปกครองนั้นจะทำให้เจ้าผู้ปกครองขาดการยอมรับ หรือขาดความชอบธรรมในการเป็นเจ้าผู้ปกครอง ซึ่งจะส่งผลทำให้เจ้าผู้ปกครองขาดการสนับสนุนจากผู้ได้ปกครอง ทำให้การดำรงตำแหน่งของเจ้าผู้ปกครองไม่มั่นคงยาวนาน เมื่อเป็นเช่นนี้ ในไม่ช้าผู้ได้ปกครองก็จะต่อต้าน หรือล้มล้างอำนาจของเจ้าผู้ปกครอง และเมื่อถึงตอนนั้นเจ้าผู้ปกครองก็จะพบกับความพินาศสูญเสียอำนาจรัฐไป ซึ่งหลักแนวคิดของข้อนี้ได้ขยายความของคำว่าเกิดผลดีต่อรัฐในข้อที่ 2 อีกอย่างหนึ่งได้เป็นอย่างดี

ในความหมายนี้ มิใช่ว่ามาคิอาเวลลีห้ามไม่ให้เจ้าผู้ปกครองกระทำในสิ่งที่ไม่ดี หรือสิ่งที่เลวอย่างเด็ดขาด เพียงแต่ถ้ามีความจำเป็นเจ้าผู้ปกครองจะต้องเลือกใช้สิ่งที่เลวให้เกิดประโยชน์อย่างดีที่สุดเท่านั้น เพราะผลประโยชน์ที่ดีต่อรัฐจะมีประโยชน์ด้วยกันทั้งต่อตัวเจ้าผู้ปกครองและผู้ได้ปกครอง ดังนั้น จึงไม่มีผู้ใดขัดขวางหรือตำหนิเกลียดชัง (เพราะความไม่สมบูรณ์ของมนุษย์ที่เห็นแก่ตัว) เพียงแต่ถ้าเมื่อเจ้าผู้ปกครองได้ทำไปแล้ว เจ้าผู้ปกครองจะต้องรู้จักวิธีหลบหลีกมิให้เสียชื่อเสียง หรือถ้าหากเสียชื่อเสียงไปแล้ว เจ้าผู้ปกครองจะต้องรีบแก้ไขโดยสร้างผลประโยชน์ให้เกิดขึ้นแก่ผู้ได้ปกครอง เพื่อให้ผู้ได้ปกครองได้พึงพอใจและเห็นความดีของเจ้าผู้ปกครอง ซึ่งผลที่ได้รับก็จะทำให้เจ้าผู้ปกครองไม่ถูกตำหนิเกลียดชังจากผู้ได้ปกครองได้ (นิคโคโล มาคิอาเวลลี, สมบัติ จันทรวงศ์ แปล 2547: 229 - 230)

ในหัวข้อนี้ จะเห็นประเด็นที่สำคัญอย่างหนึ่ง นั่นคือ การทำให้ผู้ได้ปกครองเห็นความดีของเจ้าผู้ปกครอง หรือ การทำให้เห็นว่าเจ้าผู้ปกครองเป็นคนมีคุณธรรม คำว่า มีคุณธรรมนั้น มีความหมายสองความหมายตามแนวคิดของมาคิอาเวลลี คือ ความหมายแรก หมายถึงการที่เจ้าผู้ปกครองใช้คุณธรรมแล้วทำให้เกิดผลดีต่อรัฐและผลของการใช้คุณธรรมทำให้ไม่ถูกตำหนิเกลียดชัง หรือทำให้ได้รับความนิยมนยกย่องสรรเสริญจากผู้ได้ปกครอง ซึ่งผลแห่งความสำเร็จนั้นปรากฏให้คนทั่วไปได้เห็นว่า ความสำเร็จนั้นได้มาจากตัวคุณธรรมที่นำมาใช้ที่ตรงตัวของมัน เช่น คุณธรรมของความกล้าหาญ เมื่อเจ้าผู้ปกครองใช้ความกล้าหาญในการออกรบจนได้รับชัยชนะจะเห็นได้ว่าชัยชนะนี้ได้มาจากตัวคุณธรรมของความกล้าหาญ หรือ ความมีปัญญา เมื่อเจ้าผู้ปกครองได้ใช้ปัญญาในการวางแผนป้องกันรัฐจากการรุกรานของศัตรูจนประสบความสำเร็จ ความสำเร็จนี้ก็มาจากตัวคุณธรรมความมีปัญญา เป็นต้น ส่วนความหมายที่สอง หมายถึง การที่เจ้าผู้ปกครองใช้คุณธรรมแล้วทำให้เกิดผลดีต่อรัฐ และผลของการใช้คุณธรรมทำให้ไม่ถูกตำหนิเกลียดชัง หรือทำให้ได้รับความนิยมนยกย่องสรรเสริญจากผู้ได้ปกครอง ซึ่งผลของ

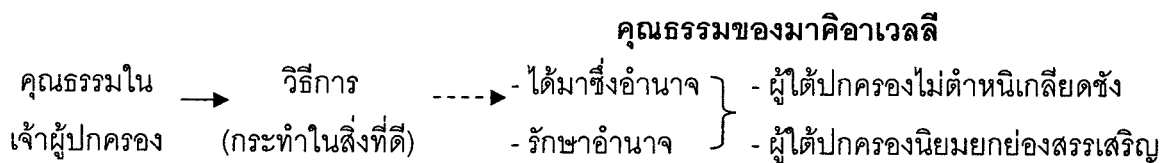
¹ มาคิอาเวลลี เรียกว่า เป็นเจ้าผู้ปกครองโดยอาชญากรรม โปรดศึกษาเรื่องนี้ในหนังสือ The Prince ของบทที่ 8

ความสำเร็จนั้นปรากฏให้คนทั่วไปได้เห็นว่า ความสำเร็จนั้นได้มาจากตัวคุณธรรมตัวอื่นที่มีเข้ามา จากตัวคุณธรรมที่นำมาใช้ เช่น ความมีปัญญา เมื่อเจ้าผู้ปกครองใช้ปัญญาทำให้คนอื่นเห็นว่า ตนนั้นเป็นคนมีความเมตตากรุณา (คุณธรรมแบบศีลธรรม) หรือมีความรักชาติ จากกรณีนี้ คนทั่วไปจะเห็นว่าเจ้าผู้ปกครองเป็นคนมีคุณธรรมความเมตตากรุณา หรือมีคุณธรรมความรักชาติ ทั้งที่ผลแห่งความสำเร็จไม่ได้มาจากตัวคุณธรรมความเมตตากรุณา หรือตัวคุณธรรมความรักชาติแต่อย่างใด แต่มาจากการใช้ตัวคุณธรรมความมีปัญญา จะเห็นว่าการมีคุณธรรมแบบนี้ไม่ได้มาจากตัวคุณธรรมของตัวเอง แต่มาจากตัวคุณธรรมตัวอื่น เพราะการมีคุณธรรมที่แท้จริงนั้น จะต้องมาจากภายในจิตใจของผู้คน แล้วนำมาใช้ให้เกิดผลเป็นรูปธรรมให้ตรงตัวของตัวมันเอง ดังที่ได้คิดไว้ในจิตใจ แต่การมีคุณธรรมในความหมายที่สองนี้มิได้เป็นเช่นนั้น เหมือนดัง ความหมายแรก

จากความหมายของคำว่ามีคุณธรรมนั้น มีความหมายอยู่สองความหมาย ที่แตกต่างกัน ความหมายแรกนั้นโดยปกติคนทั่วไปเข้าใจกันดี แต่ความหมายที่สองนั้น เป็น ความหมายคุณธรรมที่แฝงไว้ยากที่คนทั่วไปจะรู้ว่ามีคุณธรรมแบบนี้จริง นอกเสียจากตัวผู้ที่ทำให้เกิดมีคุณธรรมขึ้นมา ซึ่งการมีคุณธรรมแบบนี้มีความจำเป็นสำหรับเจ้าผู้ปกครองที่จะต้องมีเพื่อ ทำให้เจ้าผู้ปกครองไม่ถูกดำเนินเกลียดชัง หรือทำให้ได้รับความนิยมนยกย่องสรรเสริญจากผู้ใต้ ปกครอง เพื่อให้เกิดการยอมรับ หรือเกิดความชอบธรรมในการเป็นเจ้าผู้ปกครอง การมีคุณธรรม แบบนี้มาคิอาเวลลีได้ให้ความสำคัญอย่างมาก ถึงกับได้กล่าวไว้ในหนังสือ The Prince ให้เจ้า ผู้ปกครองได้รู้ และเข้าใจในการปฏิบัติ (นิคโคโล มาคิอาเวลลี, สมบัติ จันทรวงศ์ แปล 2547: 251) สาเหตุที่เจ้าผู้ปกครองจำเป็นต้องมีคุณธรรมแบบนี้ก็เพราะว่าสังคมการเมืองเต็มไปด้วยผู้คนที่มีความไม่สมบูรณ์อยู่เป็นจำนวนมาก แม้แต่เจ้าผู้ปกครองก็มีความไม่สมบูรณ์เช่นเดียวกัน ดังนั้น เมื่อเจ้าผู้ปกครองทำในสิ่งที่ไม่ดีไปแล้ว จนทำให้เจ้าผู้ปกครองต้องถูกดำเนินเกลียดชัง วิธีแก้ที่ดีที่สุด คือ เจ้าผู้ปกครองจะต้องทำให้ตนเองมีคุณธรรมแบบนี้ขึ้นมา เพื่อกลบเกลื่อนสิ่งที่ไม่ดีที่ตนได้ ทำลงไป เพราะคนทั่วไปมักจะดูแต่ผลลัพธ์ที่เป็นเปลือกภายนอกมากกว่าวิธีการ แล้วตัดสินว่าสิ่ง นั้นเป็นความดี หรือเป็นคุณธรรม (นิคโคโล มาคิอาเวลลี, สมบัติ จันทรวงศ์ แปล 2547: 251) ข้อสังเกตอีกอย่างหนึ่งของการมีคุณธรรมในความหมายที่สอง คือ การมีคุณธรรมที่ไม่จำกัดอยู่ เฉพาะคุณธรรมในความหมายของมาคิอาเวลลีเท่านั้น (คุณธรรมที่สามารถปรับตัวได้) แต่ยัง หมายถึงการมีคุณธรรมแบบศีลธรรมด้วย (คุณธรรมที่ไม่สามารถปรับตัวได้) เพราะการมีคุณธรรม แบบศีลธรรมนั้น คนทั่วไปต่างยอมรับว่าถ้าใครมี คนนั้นก็ถือว่าเป็นคนดีในสายตาของพวกเขา ดังนั้น เจ้าผู้ปกครองต้องเข้าใจในส่วนนี้ว่าจะมีคุณธรรมแบบนี้ได้อย่างไร การมีคุณธรรมแบบนี้

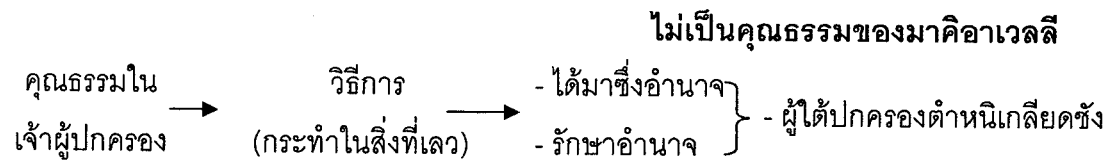
มาคิอาเวลลีบอกว่าเจ้าผู้ปกครองไม่จำเป็นต้องมีจริง ๆ เพียงแต่ให้ทำที่ว่ามีเท่านั้น เพียงเท่านั้นคนทั่วไปก็เชื่อแล้วว่าเจ้าผู้ปกครองเป็นคนดีมีคุณธรรม

จากที่ได้กล่าวถึงแนวคิดเรื่องคุณธรรมในเจ้าผู้ปกครองของมาคิอาเวลลี ซึ่งมีหลักแนวคิดอยู่ 3 ข้อ หรือเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่จะพิจารณาได้ว่าสิ่งใดเป็นคุณธรรมในเจ้าผู้ปกครองตามแนวคิดของมาคิอาเวลลี ผู้วิจัยได้เขียนเป็นแผนภาพแสดงถึงแนวคิดคุณธรรมของมาคิอาเวลลีไว้ดังนี้

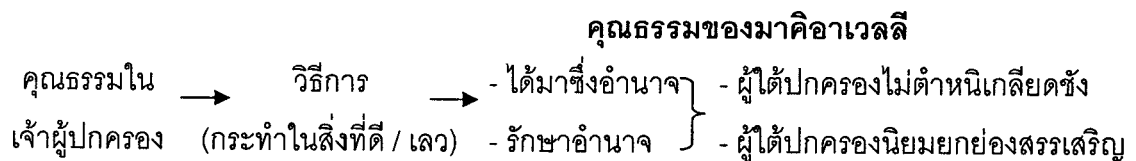
ภาพที่ 1.1 แสดงถึงการใช้คุณธรรมที่ไม่สามารถปรับตัวได้

ภาพที่ 1.1 เจ้าผู้ปกครองได้ใช้คุณธรรมในสิ่งที่คนทั่วไปคิดว่าดี ซึ่งคุณธรรมเหล่านี้ไม่สามารถปรับตัวหรือไม่พร้อมที่จะนำไปใช้กับที่เป็นสังคมการเมืองและธรรมชาติในการกระทำในสิ่งที่เลวเมื่อมีความจำเป็นเพื่อให้เกิดผลดีต่อรัฐ จะเห็นได้ว่าการใช้คุณธรรมในแผนภาพที่ 1 โอกาสที่ เจ้าผู้ปกครองจะประสบกับความสำเร็จแห่งรัฐมีโอกาสน้อยมาก หรือเกือบไม่มีเลย หรือถ้าสังคมการเมืองและธรรมชาติมีส่วนช่วย (โชคชะตาเข้าช่วย) ให้เจ้าผู้ปกครองประสบกับความสำเร็จแห่งรัฐ ในขณะที่เจ้าผู้ปกครองไม่ได้ใช้คุณธรรมตามแนวคิดของมาคิอาเวลลีเข้ามาเกี่ยวข้องในเรื่องดังกล่าว การรักษาอำนาจของเจ้าผู้ปกครองก็จะไม่มั่นคงยาวนาน เพราะในที่สุดสังคมการเมืองก็จะบีบบังคับเจ้าผู้ปกครองไม่เรื่องใดก็เรื่องหนึ่ง และเมื่อถึงตอนนั้นคุณธรรมที่คิดว่าดีก็จะไม่ช่วยเหลือเจ้าผู้ปกครองให้เอาชนะสังคมการเมืองและธรรมชาติในขณะนั้นได้ ในที่สุดเจ้าผู้ปกครองก็จะพบกับความพินาศสูญเสียชีวิตไป

ภาพที่ 1.2 แสดงถึงการใช้คุณธรรมของเจ้าผู้ปกครองอย่างเลว

ภาพที่ 1.2 เจ้าผู้ปกครองได้ใช้คุณธรรมอย่างเลวกับสังคมการเมืองและธรรมชาติ ทำให้ได้มาซึ่งอำนาจ และรักษาอำนาจเอาไว้ได้ แต่ผลที่ได้รับทำให้ผู้ได้ปกครองดำเนินเกลียดชัง เจ้าผู้ปกครอง เจ้าผู้ปกครองกลายเป็นทรราชสังคมรังเกียจ ขาดความชอบธรรมในการเป็นเจ้าผู้ปกครอง ทำให้ความมั่นคงในการรักษาอำนาจของเจ้าผู้ปกครองเป็นอันตรายอย่างมาก ในกรณีนี้มาคิอาเวลลีไม่ถือว่าสิ่งที่น่าพาให้เจ้าผู้ปกครองได้มาซึ่งอำนาจ และรักษาอำนาจเป็นคุณธรรม

ภาพที่ 1.3 แสดงถึงการใช้คุณธรรมในเจ้าผู้ปกครองตามแนวคิดของมาคิอาเวลลี

ภาพที่ 1.3 ถือได้ว่าเป็นไปตามหลักแนวคิด หรือเป็นองค์ประกอบ คุณธรรมในเจ้าผู้ปกครองตามแนวคิดของมาคิอาเวลลี กล่าวคือ คุณธรรมนั้นจะต้องมาจากเจ้าผู้ปกครองนำมาใช้กับสังคมการเมืองและธรรมชาติ คุณธรรมนั้นจะต้องสามารถปรับตัวหรือพร้อมที่นำไปใช้กระทำได้ในสิ่งที่ดีและสิ่งที่เลวได้อย่างเหมาะสม เพื่อให้เกิดผลดีต่อรัฐ และผลของการใช้คุณธรรมเจ้าผู้ปกครองจะต้องไม่ถูกดำเนินเกลียดชัง หรือทำให้ได้รับความนิยมนยกย่องสรรเสริญจากผู้ได้ปกครอง

สรุปได้ว่า คุณธรรมในเจ้าผู้ปกครองตามแนวคิดของมาคิอาเวลลี หมายถึง คุณธรรมที่เกิดมาจากภายในจิตใจและร่างกายของเจ้าผู้ปกครอง เมื่อนำมาใช้กับสังคมการเมืองและธรรมชาติ คุณธรรมนั้นจะต้องสามารถปรับตัวหรือพร้อมที่จะนำไปใช้กระทำได้ในสิ่งที่ดีและสิ่งที่เลวเพื่อให้เกิดผลดีต่อรัฐ และผลของการใช้คุณธรรมเจ้าผู้ปกครองจะต้องไม่ถูกดำเนินเกลียดชัง หรือทำให้ได้รับความนิยมนยกย่องสรรเสริญจากผู้ได้ปกครอง

5.3 คุณธรรมในเจ้าผู้ปกครองของมาคิอาเวลลี

ตามที่ได้ทราบความหมายคุณธรรมตามแนวคิดของมาคิอาเวลลี ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาวิเคราะห์ สรุป ตัวคุณธรรมในทัศนะของมาคิอาเวลลีที่เขียนไว้ในหนังสือ The Prince ที่เจ้าผู้ปกครองจะต้องมี และนำไปใช้กับสังคมการเมืองและธรรมชาติ เพื่อให้เกิดผลดีต่อรัฐซึ่งผลที่ได้รับนั้นจะทำให้เจ้าผู้ปกครองประสบกับความสำเร็จในทางการเมืองการปกครอง กล่าวคือ คุณธรรมในทัศนะของมาคิอาเวลลีเมื่อเจ้าผู้ปกครองมี และได้นำมาใช้ในสังคมการเมืองและธรรมชาติอย่างเหมาะสมกับเหตุการณ์แล้ว ตัวคุณธรรมนั้นสามารถทำให้เจ้าผู้ปกครองได้มาซึ่งอำนาจ และรักษาอำนาจเอาไว้ได้ ซึ่งผลของการใช้คุณธรรมเจ้าผู้ปกครองจะไม่ถูกตำหนิเกลียดชัง หรือทำให้ได้รับความนิยมนยกย่องสรรเสริญจากผู้ใต้ปกครอง ซึ่งตัวคุณธรรมสำหรับเจ้าผู้ปกครองในทัศนะของมาคิอาเวลลีมีดังนี้

5.3.1 ความรักชาติ เจ้าผู้ปกครองจะต้องมีความรักชาติ จะต้องสร้างชาติของตนให้มีความเจริญรุ่งเรือง มีความมั่นคง และยิ่งใหญ่ (นิคโคโล มาคิอาเวลลี, สมบัติ จันทรวงศ์ แปล 2547: 311 - 315)

5.3.2 การเห็นผลประโยชน์แห่งรัฐ เจ้าผู้ปกครองจะต้องเห็นผลประโยชน์แห่งรัฐมาก่อนเหตุผลอื่นๆ รวมถึงเหตุผลส่วนตัว เพื่อไม่ให้ผลประโยชน์อย่างอื่นมาทำลายเป้าหมายอันสูงสุด คือ อำนาจและรัฐของเจ้าผู้ปกครองลงได้ (นิคโคโล มาคิอาเวลลี, สมบัติ จันทรวงศ์ แปล 2547: 251 - 252)

5.3.3 ความมีปัญญา เจ้าผู้ปกครองจะต้องมีปัญญาที่จะคิดดำเนินกิจกรรมทางการเมืองการปกครอง เพื่อให้เกิดผลดีต่อรัฐให้มากที่สุด โดยใช้ปัญญาเพื่อให้เกิดผลในเชิงรุก และให้รู้จักใช้ปัญญาในการหลบหลีกการถูกตำหนิเกลียดชัง และพยายามทำตัวเองให้เป็นที่ยกย่องสรรเสริญจากผู้ใต้ปกครอง เพื่อสร้างความชอบธรรมให้แก่ตนเองในการดำรงตำแหน่งและการใช้อำนาจ (นิคโคโล มาคิอาเวลลี, สมบัติ จันทรวงศ์ แปล 2547: 249 - 252) แต่ถ้าหากจำเป็นจะต้องใช้ปัญญาของผู้อื่นในการวางแผนทางการเมืองก็จะต้องมาจากการเลือกและการตัดสินใจด้วยปัญญาของตนเองอย่างสุขุมรอบคอบ มิใช่มาจากการเลือกและการตัดสินใจของผู้อื่น (นิคโคโล มาคิอาเวลลี, สมบัติ จันทรวงศ์ แปล 2547: 293 - 294)

5.3.4 ความสุขุมรอบคอบ เจ้าผู้ปกครองจะต้องมีความสุขุมรอบคอบ จะทำอะไรจะต้องระมัดระวังข้อผิดพลาดอยู่เสมอ และเมื่อจะทำสิ่งใดจะต้องมีการวางแผน การคาดการณ์ผลที่จะตามมาทุกครั้ง เพื่อจะได้หาทางแก้ไขได้ทันที่ (นิคโคโล มาคิอาเวลลี, สมบัติ จันทรวงศ์ แปล 2547: 249 - 252) จะต้องมีการครุ่นคิดปรึกษาหารือกับผู้รู้หรือที่ปรึกษาถึง

ผลได้ผลเสียอยู่ตลอดเวลา (นิคโคโล มาคิอาเวลลี, สมบัติ จันทรวงศ์ แปล 2547: 297 - 299) ความสุขุมรอบคอบจะแตกต่างจากควมมีปัญญาตรงที่ความสุขุมรอบคอบเน้นในเชิงรับเพื่อป้องกันความผิดพลาดหรือความเสียหายมากกว่าการเน้นในเชิงรุกที่หวังผลได้เพียงอย่างเดียว

5.3.5 ความมีเหตุผล เจ้าผู้ปกครองจะต้องเป็นคนมีเหตุผลไม่ใช้อารมณ์ของตนเป็นเครื่องตัดสินใจในการกระทำหรือไม่กระทำการสิ่งใดสิ่งหนึ่งโดยไม่คำนึงถึงเหตุผลแห่งรัฐมาเป็นตัวพิจารณา (นิคโคโล มาคิอาเวลลี, สมบัติ จันทรวงศ์ แปล 2547: 305 - 308) เจ้าผู้ปกครองควรรับฟังเหตุผลของผู้อื่น เพื่อนำมาพิจารณาตัดสินใจด้วยความสุขุมรอบคอบ เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ตัวเองให้มากที่สุด

5.3.6 การคบมิตรที่ดี เจ้าผู้ปกครองจะต้องเป็นผู้ที่รู้จักคบคน ต้องรู้ว่าคนไหนเป็นคนดี คนไม่ดี คนไหนเป็นคนซื่อสัตย์จริงรักภักดี คนไหนเป็นคนเห็นแก่ตัว รักผลได้ ดังนั้น เพื่อความปลอดภัยและผลประโยชน์ทางการเมืองของเจ้าผู้ปกครอง เจ้าผู้ปกครองไม่จำเป็นต้องคบคนดีเสมอไป เพียงแต่ให้รู้จักการคบมิตรที่ดี เพราะการคบมิตรที่ดีนั้น ดูที่ผลประโยชน์จากมิตรที่จะให้แก่ เจ้าผู้ปกครองเป็นสำคัญ (นิคโคโล มาคิอาเวลลี, สมบัติ จันทรวงศ์ แปล 2547: 286 - 288)

5.3.7 การพึ่งตนเอง เจ้าผู้ปกครองจะต้องรู้จักพึ่งตนเอง เพราะการพึ่งตนเองเป็นพื้นฐานของความมั่นคงและความปลอดภัยในอำนาจของเจ้าผู้ปกครอง การพึ่งตนเองของเจ้าผู้ปกครอง ได้แก่ การมีรัฐที่เข้มแข็งและเป็นอิสระ การมีกองทัพเป็นของตนเอง การมีเสบียงอาหารที่เพียงพอไว้สำหรับดูแลคนในรัฐและกองทัพโดยไม่ต้องไปพึ่งพาผู้อื่น (นิคโคโล มาคิอาเวลลี, สมบัติ จันทรวงศ์ แปล 2547: 197 - 202)

5.3.8 ความเข้มแข็ง เจ้าผู้ปกครองจะต้องสร้างความเข้มแข็งให้แก่ตนเอง ด้วยการสร้างกองทัพให้เข้มแข็งให้มีทั้งปริมาณและคุณภาพ มีเสบียงอาหารที่เพียงพอไว้สำหรับกองทัพ (นิคโคโล มาคิอาเวลลี, สมบัติ จันทรวงศ์ แปล 2547: 183 - 185) เจ้าผู้ปกครองจะต้องมีสภาพร่างกายที่แข็งแรง เพื่อสร้างคุณสมบัติที่ดีให้แก่เจ้าผู้ปกครอง ทำให้เจ้าผู้ปกครองเป็นที่น่าเกรงขามแก่ศัตรู และเป็นที่น่าเคารพศรัทธาของผู้ใต้ปกครอง (นิคโคโล มาคิอาเวลลี, สมบัติ จันทรวงศ์ แปล 2547: 197)

5.3.9 ความกล้าหาญ เจ้าผู้ปกครองจะต้องมีความกล้าหาญในตัวเอง กล้าหาญในการออกรบ กล้าหาญในการตัดสินใจ กล้าหาญในการเป็นผู้นำ (นิคโคโล มาคิอาเวลลี, สมบัติ จันทรวงศ์ แปล 2547: 223 - 225)

5.3.10 ความมีระเบียบวินัย เจ้าผู้ปกครองจะต้องมีระเบียบวินัยในตัวเอง และมีระเบียบวินัยในการปกครองรัฐ โดยการสร้างระเบียบวินัยให้แก่กองทัพและสังคมในรัฐ เพราะการ

มีระเบียบวินัย จะทำให้ผู้ได้ปกครองประพฤติปฏิบัติอยู่ในกรอบระเบียบแบบแผนตามที่เจ้าผู้ปกครองต้องการ (นิคโคโล มาคิอาเวลลี, สมบัติ จันทรวงศ์ แปล 2547: 239)

5.3.11 ความเด็ดขาด เจ้าผู้ปกครองจะต้องมีความเด็ดขาดเพื่อให้เกิดระเบียบวินัยที่ดีของกองทัพและเพื่อสร้างระเบียบแบบแผนที่ดีให้แก่สังคมในรัฐ ความเด็ดขาดเมื่อใช้อย่างเหมาะสมแล้วสามารถทำให้ผู้ได้ปกครองเกิดความยำเกรงไม่กล้าคิดทรยศต่อเจ้าผู้ปกครอง และความเด็ดขาดยังสามารถทำให้เจ้าผู้ปกครองตัดสินใจดำเนินกิจกรรมทางการเมืองการปกครองได้อย่างรวดเร็ว เมื่อมีโอกาสที่เหมาะสม โดยไม่คิดลังเลในการตัดสินใจที่จะดำเนินการ (นิคโคโล มาคิอาเวลลี, สมบัติ จันทรวงศ์ แปล 2547: 241)

5.3.12 ความหนักแน่น เจ้าผู้ปกครองจะต้องเป็นผู้ที่มีความหนักแน่น (นิคโคโล มาคิอาเวลลี, สมบัติ จันทรวงศ์ แปล 2547: 256) ด้วยการไม่หวั่นไหวต่อคำพูดหรือการกระทำของผู้อื่นที่มาขู่ขู่ ดุถูก ดุแคลน จนทำให้ขาดสติ เพราะการไม่หนักแน่นผล่อตัวไปกระทำสิ่งใดโดยขาดสติ อาจทำให้เจ้าผู้ปกครองต้องประสบกับความล้มเหลวในทางการเมืองการปกครองได้

5.3.13 ความมุ่งมั่นจริงจัง เจ้าผู้ปกครองจะต้องมีความมุ่งมั่นจริงจังต่อรัฐอย่างที่สุดต้องเห็นผลประโยชน์แห่งรัฐเหนืออื่นใด เจ้าผู้ปกครองต้องมีความพยายามอย่างที่สุดที่จะทำให้ตนประสบความสำเร็จในทางการเมืองการปกครอง เพื่อเป็นแรงผลักดันให้เจ้าผู้ปกครองสามารถเอาชนะปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ ได้ (นิคโคโล มาคิอาเวลลี, สมบัติ จันทรวงศ์ แปล 2547: 224 - 225)

5.3.14 ความเชื่อมั่นในตนเอง เจ้าผู้ปกครองจะต้องเป็นผู้ที่มีความเชื่อมั่นในตนเอง ไม่เป็นคนโลเล เมื่อตัดสินใจในเรื่องใดจะต้องมีความมั่นใจว่าถูกต้อง เพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้แก่ผู้ได้ปกครอง และเป็นการป้องกันการประจบสอพลอของผู้อื่นที่จะมาทำให้เจ้าผู้ปกครองต้องตัดสินใจผิดพลาดในการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองการปกครอง (นิคโคโล มาคิอาเวลลี, สมบัติ จันทรวงศ์ แปล 2547: 240)

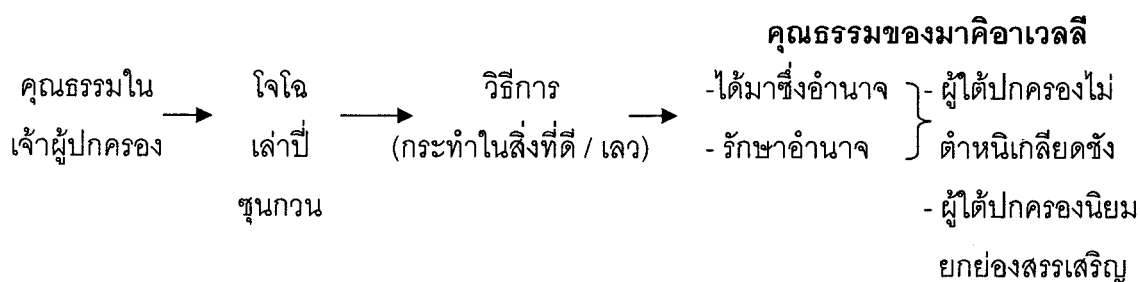
5.3.15 ความอดทน เจ้าผู้ปกครองจะต้องมีความอดทนต่อความยากลำบาก อดทนต่อการรอคอยโอกาสของโชคชะตาที่จะเอื้ออำนวยต่อความสำเร็จของตน โดยไม่ทำอะไรที่ผลิผลลามาอย่างไม่มีเหตุผลที่เหมาะสม ถ้าหากขาดความอดทนเสียแล้วอาจทำให้เจ้าผู้ปกครองตัดสินใจทำในสิ่งที่ผิดพลาดได้ (นิคโคโล มาคิอาเวลลี, สมบัติ จันทรวงศ์ แปล 2547: 224 - 225)

5.3.16 การเอาชนะตนเอง เจ้าผู้ปกครองจะต้องรู้จักการเอาชนะตนเอง หรือนิสัยของตนเอง ต้องรู้จักข่มใจตนเอง เพื่อไม่ให้มีสิ่งใดมาทำให้จิตใจของเจ้าผู้ปกครองต้อง

เปลี่ยนไปจากรัฐ เพราะบางครั้งเจ้าผู้ปกครองไม่สามารถที่จะทำในสิ่งที่ได้สมบูรณ์เหมือนอย่างที่ยากจะให้ เป็น เนื่องจากเจ้าผู้ปกครองมีความไม่สมบูรณ์ในตัวเองเหมือนกัน และถ้าหากเจ้าผู้ปกครองได้ทำในสิ่งที่ไม่มีประโยชน์แก่รัฐแล้ว อาจทำให้เจ้าผู้ปกครองต้องประสบกับความล้มเหลวในทางการเมืองการปกครองได้ (นิคโคโล มาคิอาเวลลี, สมบัติ จันทรวงศ์ แปล 2547: 230)

อนึ่ง ถึงแม้ตัวคุณธรรมดังกล่าวนี้จะสามารถทำให้เจ้าผู้ปกครองประสบกับความสำเร็จในทางการเมืองการปกครองได้ แต่ถ้าเจ้าผู้ปกครองนำมาใช้อย่างไม่เหมาะสมกับเหตุการณ์ทางการเมืองการปกครอง หรือถ้ามีโชคชะตาที่ไม่ดี ที่ไม่สามารถควบคุมได้เป็นปัจจัยสำคัญที่มีส่วนต่อการใช้คุณธรรมเหล่านี้ก็ไม่สามารถทำให้เจ้าผู้ปกครองประสบกับความสำเร็จในทางการเมือง การปกครองได้เหมือนกัน ซึ่งลักษณะนี้เราจะไม่เรียกว่าเป็นคุณธรรมตามแนวคิดของมาคิอาเวลลี ทั้งที่มีชื่อเรียกเช่นเดียวกัน ดังที่ได้กล่าวมาแล้วในหัวข้อคุณธรรมในเจ้าผู้ปกครองของมาคิอาเวลลี

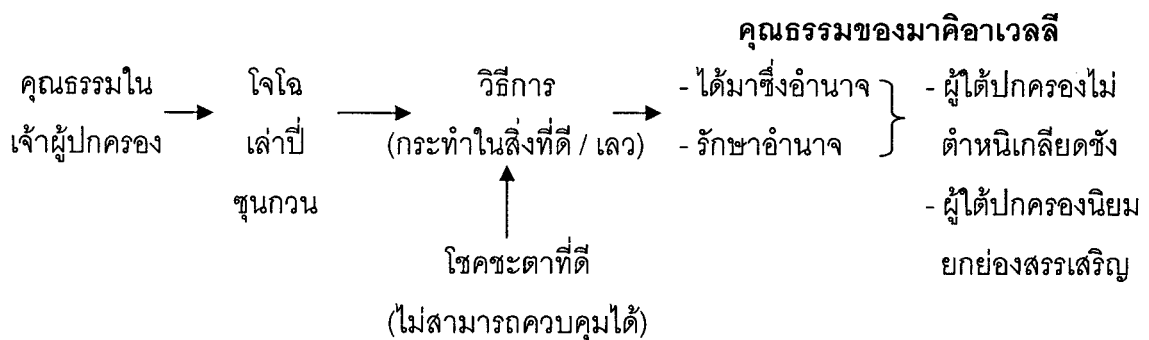
เพื่อให้การวิจัยครั้งนี้ได้คำตอบตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ที่ต้องการศึกษาคุณธรรมของผู้ปกครองในวรรณกรรมสามก๊กตามกรอบแนวคิดของมาคิอาเวลลีในทางการเมืองการปกครอง ศึกษาปัจจัยสำคัญที่มีส่วนต่อการใช้คุณธรรมของผู้ปกครองในวรรณกรรมสามก๊กให้ประสบกับความสำเร็จในทางการเมืองการปกครอง และศึกษาการมีและใช้คุณธรรมของผู้ปกครองในวรรณกรรมสามก๊กให้ประสบกับความสำเร็จในทางการเมืองการปกครอง ผู้วิจัยจึงได้สร้างกรอบแนวคิดในการวิจัยเพื่อหาคำตอบไว้ ดังนี้

ภาพที่ 1.4 แสดงถึงการใช้คุณธรรมตามกรอบแนวคิดของมาคิอาเวลลี

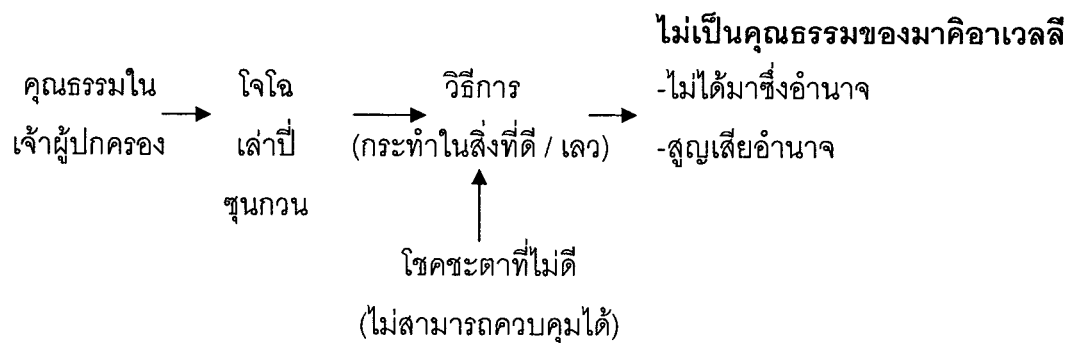
กรอบแนวคิดที่ 1 ผู้ปกครองในวรรณกรรมสามก๊กได้ใช้คุณธรรมในเจ้าผู้ปกครองของมาคิอาเวลลีแล้วทำให้ประสบกับความสำเร็จในทางการเมืองการปกครอง จากกรอบแนวคิดนี้

เพื่อให้ทราบผลวัตถุประสงค์การวิจัยที่ต้องการศึกษาคุณธรรมของผู้ปกครองในวรรณกรรมสามก๊ก ตามกรอบแนวคิดของมาคิอาเวลลีในทางการเมืองการปกครอง โดยศึกษาวิเคราะห์จากตัว ประชากรวิจัย ได้แก่ ใจโง่ เล่าปี่ และซุนกวน ในเหตุการณ์ที่สำคัญของแต่ละคนที่ได้ใช้คุณธรรมใน เจ้าผู้ปกครองของมาคิอาเวลลีแล้วทำให้ประสพกับความสำเร็จในทางการเมืองการปกครอง

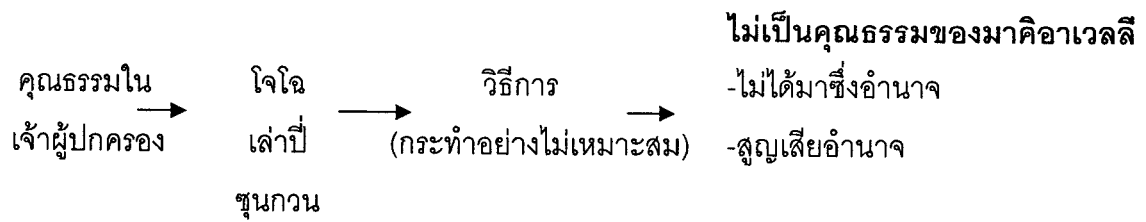
ภาพที่ 1.5 แสดงถึงปัจจัยสำคัญที่มีส่วนต่อการให้คุณธรรมให้ประสพกับความสำเร็จ

กรอบแนวคิดที่ 2 ปัจจัยสำคัญที่มีส่วนต่อการให้คุณธรรมของผู้ปกครองในวรรณกรรมสามก๊กให้ประสพกับความสำเร็จในทางการเมืองการปกครอง คือ โชคชะตาที่ดี ที่ไม่สามารถควบคุม คಾದการณ์ หรือไม่สามารถเอาชนะได้ด้วยคุณธรรมจากกรอบแนวคิดนี้เพื่อให้ทราบผล วัตถุประสงค์การวิจัยที่ต้องการศึกษาปัจจัยสำคัญที่มีส่วนต่อการให้คุณธรรมของผู้ปกครองใน วรรณกรรมสามก๊กให้ประสพกับความสำเร็จในทางการเมืองการปกครอง โดยศึกษาวิเคราะห์จาก ประชากรวิจัย ได้แก่ ใจโง่ เล่าปี่ และซุนกวน ในเหตุการณ์ที่สำคัญของแต่ละคนที่ได้ใช้คุณธรรมใน เจ้าผู้ปกครองของมาคิอาเวลลี และมีโชคชะตาที่ดีที่ไม่สามารถควบคุมได้ มีส่วนต่อการให้ คุณธรรมให้ประสพกับความสำเร็จในทางการเมืองการปกครอง

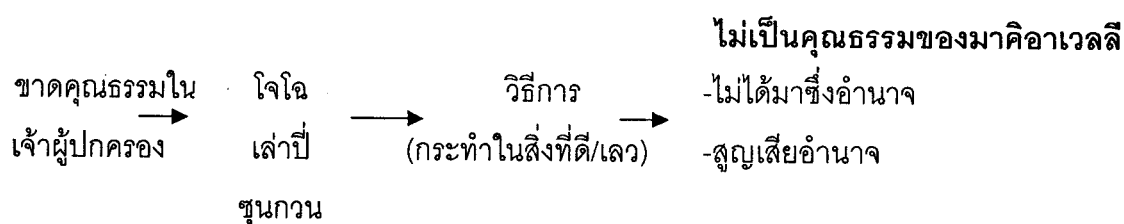
ภาพที่ 1.6 แสดงถึงปัจจัยสำคัญที่มีส่วนต่อการใช้คุณธรรมแล้วประสบกับความล้มเหลว

กรอบแนวคิดที่ 3 ปัจจัยสำคัญที่มีส่วนต่อการใช้คุณธรรมของผู้ปกครองในวรรณกรรมสามก๊กแล้วประสบกับความล้มเหลวในทางการเมืองการปกครอง คือ โชคชะตาที่ไม่ดี ที่ไม่สามารถควบคุม คಾದการณ์ หรือไม่สามารถเอาชนะได้ด้วยคุณธรรม ซึ่งความล้มเหลวนี้ทำให้ตัวคุณธรรมที่นำมาใช้ในเหตุการณ์มีลักษณะไม่เป็นคุณธรรมตามกรอบแนวคิดของมาคิอาเวลลีทั้งที่มีชื่อเรียกเช่นเดียวกับตัวคุณธรรม จากกรอบแนวคิดนี้เพื่อให้ทราบถึงลักษณะองค์ความรู้เพิ่มเติมจากกรอบแนวคิดที่ 2 เพื่อให้ทราบผลองค์ความรู้เรื่องคุณธรรมตามแนวคิดของมาคิอาเวลลีที่มีต่อโชคชะตา โดยศึกษาวิเคราะห์จากประชากรวิจัย ได้แก่ จิโจ เล่าปี่ และซุนกวน ในเหตุการณ์ที่สำคัญของแต่ละคนที่ได้ใช้คุณธรรมในเจ้าผู้ปกครองของมาคิอาเวลลี และมีโชคชะตาที่ไม่ดี ที่ไม่สามารถควบคุมได้ที่มีส่วนต่อการใช้คุณธรรมให้ประสบกับความล้มเหลวในทางการเมืองการปกครอง

ภาพที่ 1.7 แสดงถึงการใช้คุณธรรมอย่างไม่เหมาะสมกับเหตุการณ์ทางการเมือง
การปกครอง

กรอบแนวคิดที่ 4 ผู้ปกครองในวรรณกรรมสามก๊กได้ใช้คุณธรรมในเจ้าผู้ปกครองของ มาคิอาเวลลีอย่างไม่เหมาะสมกับเหตุการณ์ ทำให้ต้องประสบกับความล้มเหลวในทางการเมือง การปกครอง ความล้มเหลวนี้ทำให้ตัวคุณธรรมที่นำมาใช้ในเหตุการณ์มีลักษณะที่ไม่เป็นคุณธรรม ตามกรอบแนวคิดของมาคิอาเวลลีทั้งที่มีชื่อเรียกเช่นเดียวกับตัวคุณธรรม จากกรอบแนวคิดนี้ เพื่อให้ทราบถึงลักษณะองค์ความรู้เพิ่มเติมจากกรอบแนวคิดที่ 1 และเพื่อให้ทราบผลวัตถุประสงค์ การวิจัยที่ต้องการศึกษาการมีและใช้คุณธรรมของผู้ปกครองในวรรณกรรมสามก๊กให้ประสบกับ ความสำเร็จในทางการเมืองการปกครอง โดยศึกษาวิเคราะห์จากประชากรวิจัย ได้แก่ จิ๋นเหล่ เล่าปี่ และซุนกวน ในเหตุการณ์ที่สำคัญของแต่ละคนที่ได้ใช้คุณธรรมในเจ้าผู้ปกครองของ มาคิอาเวลลีอย่างไม่เหมาะสมกับเหตุการณ์ แล้วทำให้ต้องประสบกับความล้มเหลวในทาง การเมืองการปกครอง

ภาพที่ 1.8 แสดงถึงการขาดคุณธรรมในเจ้าผู้ปกครองของมาคิอาเวลลี

กรอบแนวคิดที่ 5 ผู้ปกครองในวรรณกรรมสามก๊กได้ขาดคุณธรรมในเจ้าผู้ปกครองของมาคิอาเวลลี ซึ่งตัวคุณธรรมที่ขาดไปนั้นมีความจำเป็นต้องนำมาใช้ในเหตุการณ์ แต่ผู้ปกครองในวรรณกรรมสามก๊กไม่มี ทำให้ต้องประสบกับความล้มเหลวในทางการเมืองการปกครอง จากกรอบแนวคิดนี้เพื่อให้ทราบถึงลักษณะองค์ความรู้เพิ่มเติมจากกรอบแนวคิดที่ 1 และกรอบแนวคิดที่ 4 เพื่อให้ทราบผลวัตถุประสงคการวิจัย ที่ต้องการศึกษาการมีและใช้คุณธรรมของผู้ปกครองในวรรณกรรมสามก๊กให้ประสบกับความสำเร็จในทางการเมืองการปกครอง โดยศึกษาวิเคราะห์จากตัวประชากรวิจัย ได้แก่ ใจใจ เล่าปี และชุนกวน ในเหตุการณ์ที่สำคัญของแต่ละคนที่ได้ขาดคุณธรรมในเจ้าผู้ปกครองของมาคิอาเวลลีแล้วทำให้ต้องประสบกับความล้มเหลวในทางการเมืองการปกครอง

6. สมมติฐานการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ตั้งสมมติฐานในการวิจัยไว้ ดังนี้

6.1 ผู้ปกครองในวรรณกรรมสามก๊กเมื่อมีและใช้คุณธรรมตามกรอบแนวคิดของ มาคิอาเวลลีจะทำให้ประสบความสำเร็จในทางการเมืองการปกครอง

6.2 โชคชะตาที่ดี ที่ไม่สามารถควบคุมได้ เป็นปัจจัยสำคัญที่มีส่วนต่อการใช้ คุณธรรมของผู้ปกครองในวรรณกรรมสามก๊กให้ประสบความสำเร็จในทางการเมืองการ ปกครอง

6.3 ผู้ปกครองในวรรณกรรมสามก๊กที่ประสบความสำเร็จในทางการเมืองการ ปกครองต้องมีคุณธรรมในเจ้าผู้ปกครองของมาคิอาเวลลีอย่างสมบูรณ์และสมดุลกัน อีกทั้งต้องนำ ตัวคุณธรรมมาทำให้เหมาะสมกับเหตุการณ์ทางการเมืองการปกครอง

7. ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการวิจัยเอกสาร (Documentary Research)เป็นการศึกษาวิเคราะห์จากสาระของเรื่อง (Content Analysis) คุณธรรมกับผู้ปกครอง ในวรรณกรรมสามก๊กศึกษาตามกรอบแนวคิดของมาคิอาเวลลี เพื่อให้ทราบผลวัตถุดิบประสงค์การ วิจัย แล้วนำผลความรู้ที่ได้รับจากการศึกษาวิเคราะห์มาเขียนพรรณนาถึงองค์ความรู้เรื่องคุณธรรม กับผู้ปกครองตามกรอบแนวคิดของมาคิอาเวลลีที่เป็นประโยชน์ทางด้านรัฐศาสตร์

8. ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการวิจัยไว้ ดังนี้

8.1 การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาวิเคราะห์เฉพาะวรรณกรรมสามก๊กฉบับแปลเป็น ภาษาไทยของเจ้าพระยาพระคลัง (หน) ฉบับพิมพ์ ครั้งที่ 21 ของสำนักพิมพ์ดอกหญ้า พ.ศ. 2545 เป็นหลักในการศึกษาวิเคราะห์

8.2 การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้ตัวละครซึ่งเป็นผู้ปกครองที่โดดเด่นในวรรณกรรมสามก๊ก ได้แก่ โจโฉ เล่าปี่ และซุนกวน มาเป็นประชากรวิจัยหาคำตอบเท่านั้น

8.3 การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้เฉพาะกรอบแนวคิดเรื่องคุณธรรมในหนังสือ The Prince หรือเจ้าผู้ปกครองของมาคิอาเวลลีมาเป็นหลักในการศึกษาวิเคราะห์

9. ข้อจำกัดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเอกสาร ซึ่งต้องใช้เอกสารที่เกี่ยวข้องมาทำวิจัยเป็นหลัก โดยเฉพาะอย่างยิ่งวรรณกรรมสามก๊ก และหนังสือ The Prince ของมาคิอาเวลลี แต่เนื่องจากหนังสือทั้งสองเล่มนี้เป็นวรรณกรรมของชาวต่างประเทศได้แต่งขึ้น นับจากที่ได้แต่งขึ้นมาจนถึง ณ ปัจจุบันนี้เป็นระยะเวลายาวนานมาก อย่างวรรณกรรมสามก๊กแต่งขึ้นโดยชาวจีนชื่อ ล่อกวนตง แต่งขึ้นในราวพ.ศ.1911 - 2186 ส่วนหนังสือ The Prince หรือเจ้าผู้ปกครองแต่งขึ้นโดยมาคิอาเวลลี ชาวอิตาลี ใน ค.ศ.1513 หรือ พ.ศ.1966 และหนังสือทั้งสองเล่มก็ได้แพร่หลายไปประเทศต่าง ๆ และในแต่ละประเทศก็ได้แปลไว้เป็นภาษาของประเทศตนเป็นจำนวนมาก รวมถึงประเทศไทย

ดังนั้น ในการแปลจากต้นฉบับของหนังสือทั้งสองเรื่องจึงเป็นเรื่องยากที่จะให้มีใจความถูกต้องตรงกับต้นฉบับอย่างครบถ้วนสมบูรณ์ ด้วยเหตุนี้ การวิจัยครั้งนี้จึงมีข้อจำกัดในการศึกษาวิเคราะห์ในตัวเอกสารของทั้งสองเรื่องนี้อย่างมาก

แต่ถึงอย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยได้ใช้หนังสือฉบับแปลที่คิดว่ามีความสมบูรณ์ของทั้งสองเรื่องมาทำการศึกษาวิเคราะห์ อย่างหนังสือวรรณกรรมสามก๊กฉบับแปลเป็นภาษาไทยของ เจ้าพระยาพระคลัง(หน) ที่ได้แปลในสมัยรัชกาลที่ 1 ถือได้ว่าเป็นการแปลเรื่องสามก๊กของประเทศไทยเป็นฉบับแรก และในจำนวนการแปลก็ถือได้ว่าใช้ภาษาที่ยอดเยี่ยมมาก ทำให้ผู้ที่อ่านสามก๊กเกิดความเพลิดเพลินและได้สาระความรู้ของเรื่องในภาษาที่แปล

ส่วนหนังสือ The Prince หรือ เจ้าผู้ปกครอง ของมาคิอาเวลลี ผู้วิจัยได้ใช้หนังสือที่แปลโดยสมบัติ จันทรวงศ์ เป็นหลักในการศึกษาวิเคราะห์แนวคิดทางการเมืองเรื่องคุณธรรมในเจ้าผู้ปกครองซึ่งหนังสือที่แปลนี้ได้แปลมาจากฉบับภาษาอังกฤษที่แปลโดย ลีโอ พอล เอส. เดอ อัลวาเรซ(Leo Paul S. de Alvarez) ซึ่งต้นฉบับที่แปลเป็นภาษาอังกฤษนี้ ได้แปลตรงตัวกับภาษาอิตาเลียมากที่สุด ประกอบกับหนังสือที่แปลโดย สมบัติ จันทรวงศ์ ได้นำความเห็นของนักวิชาการต่างประเทศที่มีชื่อเสียงและมีความรู้ในเรื่อง The Prince นำมาเขียนแสดงไว้ในคำนำหนังสือที่แปล ได้แก่ ลีโอ พอล เอส. เดอ อัลวาเรซ และอันเจโล โกเดวิลลา (Angelo Codevilla) (สมบัติ จันทรวงศ์ 2547: 7 - 8) ซึ่งทำให้ผู้อ่านได้ประโยชน์ในความเห็นของนักวิชาการดังกล่าว เมื่อนำมาประกอบพิจารณากับการแปลของ สมบัติ จันทรวงศ์ ทำให้ได้รับความรู้เรื่อง The Prince ได้อย่าง

ละเอียดลึกซึ้ง และผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าความเห็นของนักวิชาการหลายท่านนำมาประมวลความรู้เกี่ยวกับ The Prince เพื่อให้ได้แนวคิดเรื่องคุณธรรมในเจ้าผู้ปกครองของมาคิอาเวลลีให้มีความสมบูรณ์ที่สุด และเป็นประโยชน์ในการวิจัยครั้งนี้

10. นิยามศัพท์เฉพาะ

คำนิยามที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ให้คำนิยามของคำบางคำไว้เพื่อให้ความหมายในการวิจัยได้ชัดเจนและเป็นประโยชน์ในการวิจัยไว้ ดังนี้

10.1 เจ้าผู้ปกครอง หมายถึง กษัตริย์ที่ใช้อำนาจปกครองรัฐในระบบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ และในที่นี้หมายถึงเจ้าผู้ปกครองที่มาคิอาเวลลีได้กล่าวไว้ในหนังสือ The Prince

10.2 ผู้ปกครอง หมายถึง กษัตริย์หรือบุคคลธรรมดาที่มีฐานะและอำนาจอยู่เหนือคนทั้งปวงในรัฐหรือในเขตอำนาจของตน โดยมีอำนาจหน้าที่ดูแลคุ้มครอง และบริหารจัดการหรือแบ่งปันสิ่งที่มีคุณค่าในสังคมให้แก่ผู้ใต้ปกครองเพื่อให้อยู่กันอย่างปกติสุขเรียบร้อย ผู้ปกครองนั้นอาจจะใช้อำนาจปกครองในระบบเผด็จการหรือในระบบประชาธิปไตยก็ขึ้นอยู่กับระบบการปกครองที่ผู้ปกครองมีฐานะอยู่ในขณะนั้น

10.3 ผู้ใต้ปกครอง หมายถึง ผู้ได้บังคับบัญชาของผู้ปกครอง และรวมถึงราษฎรที่อยู่ในรัฐหรือในเขตอำนาจของผู้ปกครองด้วย

10.4 คุณธรรมในเจ้าผู้ปกครองของมาคิอาเวลลี หมายถึง คุณธรรมที่เกิดมาจากภายในจิตใจและร่างกายของเจ้าผู้ปกครอง เมื่อนำมาใช้กับสังคมการเมืองและธรรมชาติ คุณธรรมนั้นจะต้องสามารถปรับตัวหรือพร้อมที่จะนำไปใช้กระทำได้ในสิ่งที่ดีและสิ่งที่ไม่ดีเพื่อให้เกิดผลดีต่อรัฐ และผลของการใช้คุณธรรมเจ้าผู้ปกครองจะต้องไม่ถูกตำหนิเกลียดชัง หรือทำให้ได้รับความนิยมนยกย่องสรรเสริญจากผู้ใต้ปกครอง

10.5 โชคชะตา หมายถึง สังคมการเมืองและธรรมชาติที่มีผลต่อการได้มาซึ่งอำนาจและรักษา อำนาจของเจ้าผู้ปกครอง ซึ่งผลที่ได้รับจากโชคชะตาอาจจะดีหรือเลวก็ขึ้นอยู่กับสังคมการเมืองและธรรมชาติในขณะนั้นเป็นผู้กำหนดให้เจ้าผู้ปกครองได้ประสบพบเจอ และโชคชะตาในความหมายของมาคิอาเวลลีสามารถแบ่งออกได้เป็นสองอย่าง คือ โชคชะตาที่สามารถควบคุมได้หรือสามารถเอาชนะได้ด้วยคุณธรรม กับโชคชะตาที่ไม่สามารถควบคุมได้ หรือไม่สามารถเอาชนะได้ด้วยคุณธรรม

10.6 อำนาจ หมายถึง ผู้ที่สามารถบังคับให้ผู้อื่นทำตามในสิ่งที่ตนต้องการ หากผู้ใดฝ่าฝืนจะต้องได้รับโทษ

10.7 อิทธิพล หมายถึง อำนาจซึ่งแฝงอยู่ในบุคคลหรือรัฐ ซึ่งสามารถบันดาลให้เป็นไปตามแนวคิดหรือความประสงค์ของบุคคลหรือรัฐนั้น

10.8 การเกิดผลดีต่อรัฐ หมายถึง ผลของการใช้คุณธรรมแล้วทำให้เกิดความสำเร็จในทางการเมืองการปกครอง

10.9 ความสำเร็จในทางการเมืองการปกครอง หมายถึง การดำเนินกิจกรรมทางการเมืองการปกครองแล้วทำให้ได้มาซึ่งอำนาจ และความสามารถในการรักษาอำนาจ หรือการไม่เสียเปรียบการได้เปรียบผู้อื่นในทางการเมืองการปกครอง และผลดังกล่าวทำให้ผู้ปกครองไม่ถูกตำหนิเกลียดชัง หรือทำให้ได้รับความนิยมนยกย่องสรรเสริญจากผู้ใต้ปกครอง

10.10 ความล้มเหลวในทางการเมืองการปกครอง หมายถึง การดำเนินกิจกรรมทางการเมืองการปกครองแล้วทำให้ไม่ได้มาซึ่งอำนาจ เกิดการสูญเสียอำนาจ หรือการเสียเปรียบการไม่ได้เปรียบผู้อื่นในทางการเมืองการปกครอง

11. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

11.1 ทำให้ทราบคุณธรรมของผู้ปกครองในวรรณกรรมสามก๊กตามกรอบแนวคิดของมาคิอาเวลลีในทางการเมืองการปกครอง

11.2 ทำให้ทราบปัจจัยสำคัญที่มีส่วนต่อการใช้คุณธรรมของผู้ปกครองในวรรณกรรมสามก๊กให้ประสบความสำเร็จในทางการเมืองการปกครอง

11.3 ทำให้ทราบถึงการมีและใช้คุณธรรมของผู้ปกครองในวรรณกรรมสามก๊กให้ประสบความสำเร็จในทางการเมืองการปกครอง

11.4 เป็นการเพิ่มพูนองค์ความรู้เรื่องคุณธรรมกับผู้ปกครองตามกรอบแนวคิดของมาคิอาเวลลี ให้แก่ทางวิชาการ และวิชาชีพทางด้านรัฐศาสตร์ ตลอดจนผู้ที่สนใจทั่วไป